

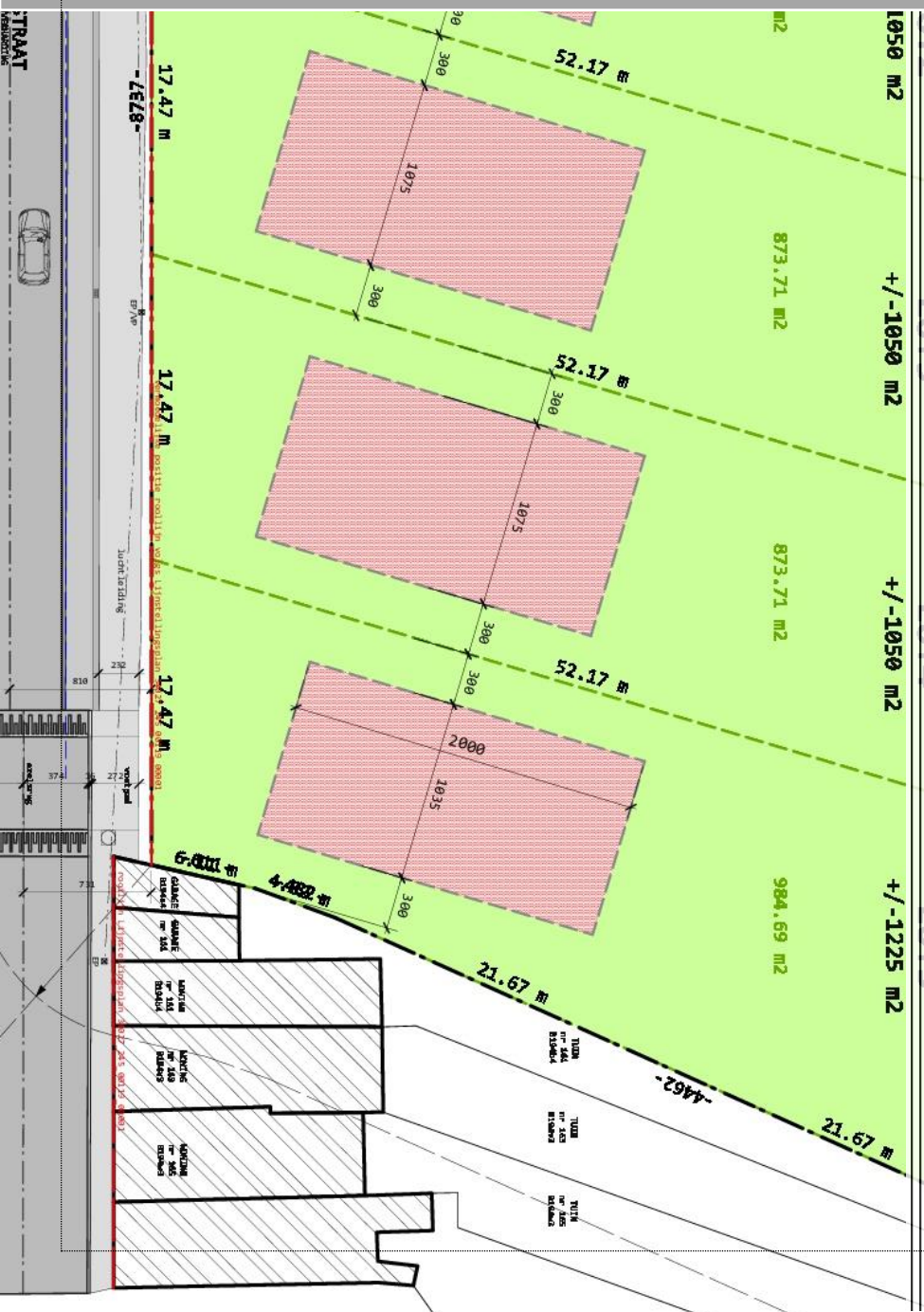

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

2018

ARCHEOLOGIENOTA Paradijsstraat Te Rekkem (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport

VERLEYSEN AARON

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 281

Archeologienota Paradijsstraat te Rekkem (West-Vlaanderen).

VERLEYSSEN AARON

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2018
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

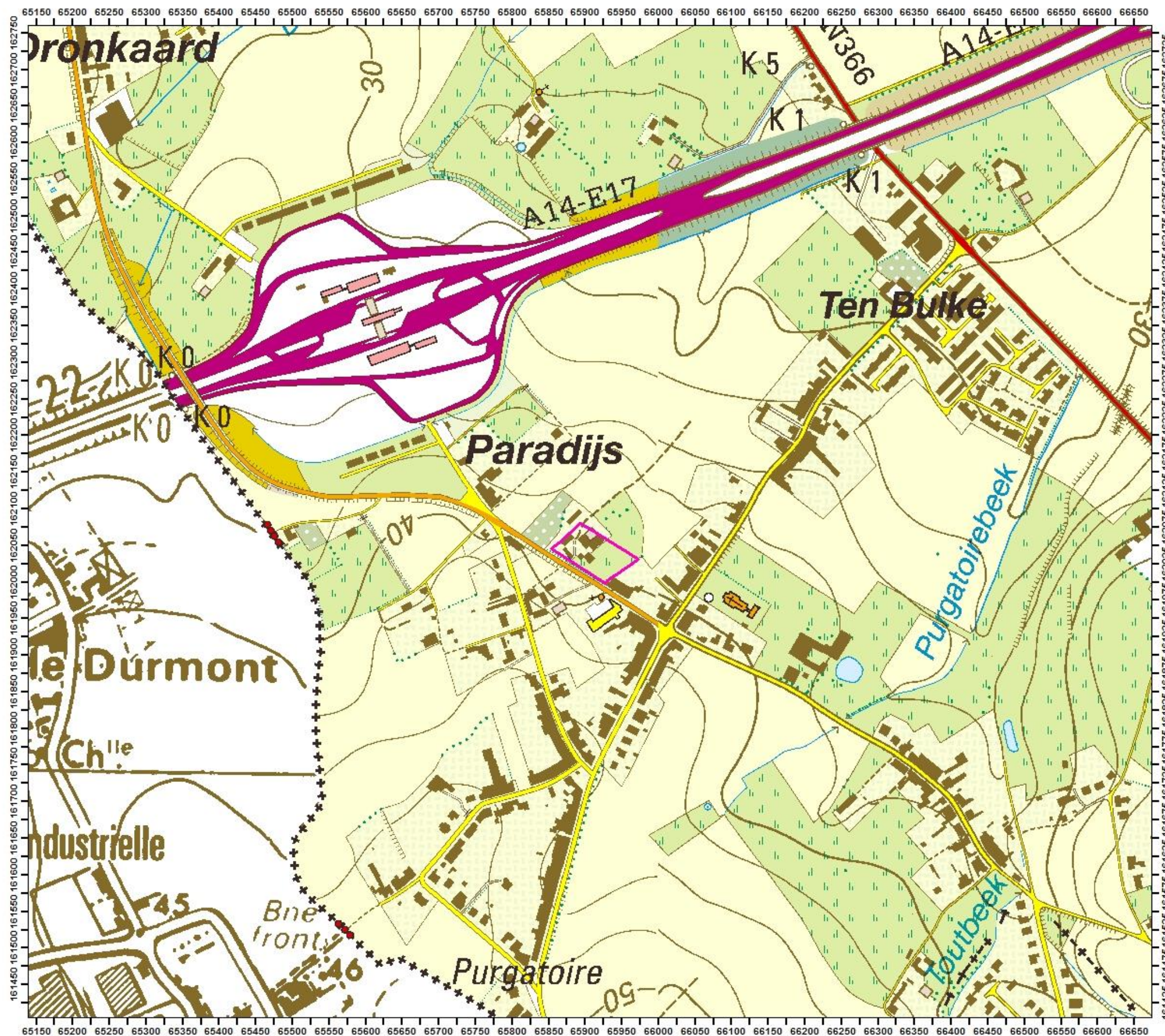
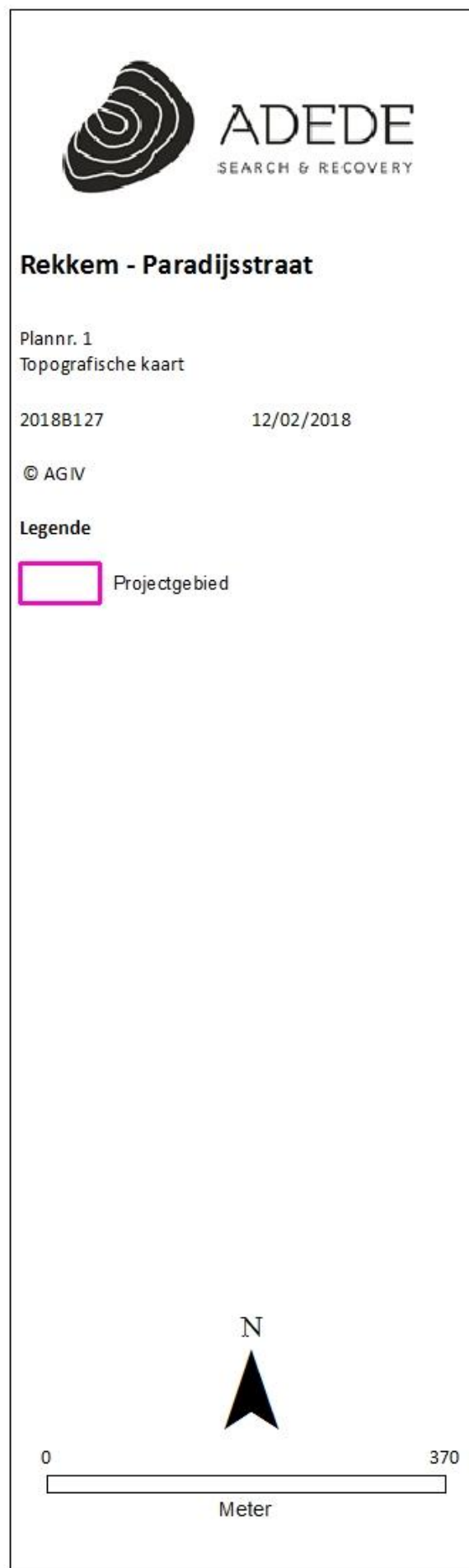
1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 10 -
2.7	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 15 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 15 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 18 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 18 -
3.2.2	Quartaair geologisch	- 19 -
3.2.3	Bodem	- 20 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 21 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 22 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 22 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 23 -
3.2.3.5	Overstromingsgevoeligheid.....	- 24 -
3.2.3.6	Gewestplan.....	- 25 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 27 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 27 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 28 -
3.3.2.1	Fricx-kaarten (1712)	- 28 -
3.3.2.2	Kaart van Villaret (1745-1748)	- 29 -
3.3.2.3	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 30 -
3.3.2.4	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 32 -
3.3.2.5	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 32 -
3.3.2.6	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 33 -

3.3.2.7	Luchtfoto 1971	- 34 -
3.3.2.8	Luchtfoto 1979-1990	- 35 -
3.3.2.9	Luchtfoto 2009	- 36 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 37 -
3.5	Boringen ADEDE	- 39 -
4	Besluit.....	- 43 -
4.1	Beantwoorden onderzoeksvragen	- 43 -
4.2	Besluit gespecialiseerd publiek	- 45 -
4.3	Besluit breed publiek.....	- 46 -
5	Bibliografie.....	- 47 -
6	Lijst van plannen.....	- 48 -
7	Lijst van figuren	- 49 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2018B127
Site	Rekkem – Paradijsstraat
Projectsigle ADEDE	REK-PAR
Ligging	Paradijsstraat, 8930 Rekkem (Menen), West-Vlaanderen
Bounding Box	Punt 1 (NW): X: 65893.909 Y: 162080.718 Punt 2 (ZO): X: 65926.929 Y: 161998.485
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Rekkem (Menen), 5 ^e Afd., Sectie B, nr. 146d Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Aard van de vervolgwerven	Verkaveling
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattrysse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Verleysen A., 2018, Archeologienota Paradijsstraat te Rekkem (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 281, Gent.
Grootte projectgebied	5425 m ²
Periode uitvoering	Februari 2018
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Archeologienota, Bureauonderzoek
Verstoorde zones	Geen

 ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Rekkem - Paradijsstraat

Plannr. 2
Orthofoto 2017

2018B127 12/02/2018

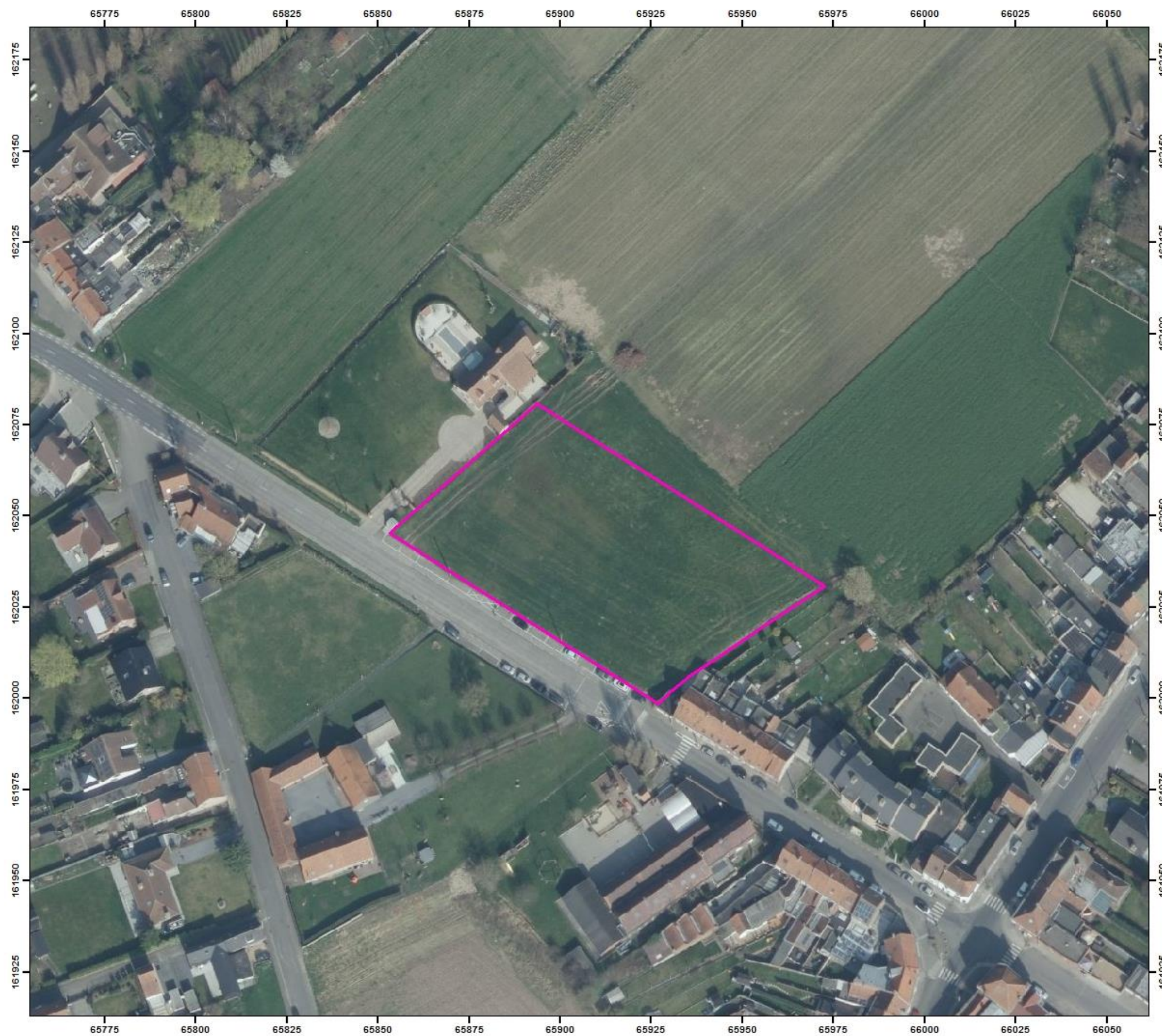
© AGIV

Legende

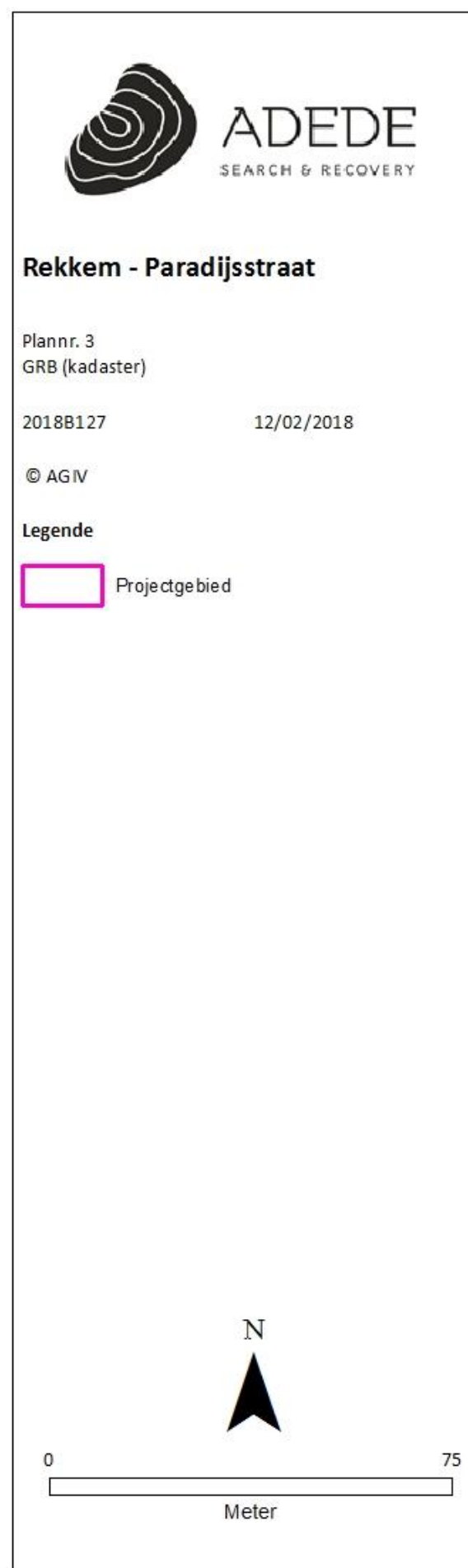
 Projectgebied

0 75
Meter

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. In de omgeving van het projectgebied werden wel reeds enkele dergelijke onderzoeken uitgevoerd. Deze werden opgenomen als melding in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). Deze worden verder toegelicht in '§3.4 Archeologische situering van het projectgebied'.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande verkavelingsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

2.3 Doel van het onderzoek

Deze archeologische nota heeft tot doel om door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische, en historische bronnen de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?
- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

2.4 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied bevindt zich aan de Paradijsstraat Rekkem (Menen), 5^e Afd., Sectie B, nr. 146d. Er zijn geen bouwwerken aanwezig op het terrein, nog verharde zones, het projectgebied is volledig braakliggend. Tevens zijn er geen gekende waterwegen of – partijen aanwezig binnen de contouren van het projectgebied. Tot 2009 was hier een hoeve aanwezig met bijhorende verharding en gebouwen, nadien werd de hoeve inclusief verharding volledig afgebroken. Uit informatie van de opdrachtgever blijkt dat de funderingen van de hoeve wel nog aanwezig kunnen zijn.

Voor een inplantingsplan van de bestaande toestand wordt verwezen naar plannr. 2 (orthofoto) 4 (bestaande toestand).

2.5 Beschrijving geplande werken

Het projectgebied zal worden verkaveld tot 5 bebouwbare loten. Deze zullen respectievelijk een oppervlakte hebben van ca. 1050m² met uitzondering van lot 5 dat een oppervlakte inneemt van ca. 1225m². Het projectgebied wordt echter opgedeeld in twee delen, zone A en B. Zone A is gelegen binnen het op het gewestplan aangegeven woongebied. Zone B neemt in totaal 1000m² in beslag en valt binnen agrarisch gebied zoals aangegeven op het gewestplan. Binnen deze zone staan geen bodemingrepen gepland.

Gezien er nog geen concrete bouwplannen zijn waarbij de diepte van de funderingen en andere bodemingrepen in vastgelegd zijn, wordt voor het gehele projectgebied (zone A) het plaatselijke bodemarchief als potentieel bedreigd beschouwd.

Voor een inplantingsplan van de ontworpen toestand wordt verwezen naar plannr. 5.

2.6 Randvoorwaarden

Aangezien het onderzoeksgebied op korte termijn geen veranderingen zal ondergaan kan de principiële haalbaarheid in vraag worden gesteld om een eventueel vervolgonderzoek uit te voeren voorafgaand aan het verkrijgen van de bouwaanvraag. Bijgevolg dient bij eventueel verder archeologisch (voor)onderzoek met ingreep in de bodem hier de mogelijkheid van het uitgesteld traject gevolgd te worden.

2.7 Werkwijze

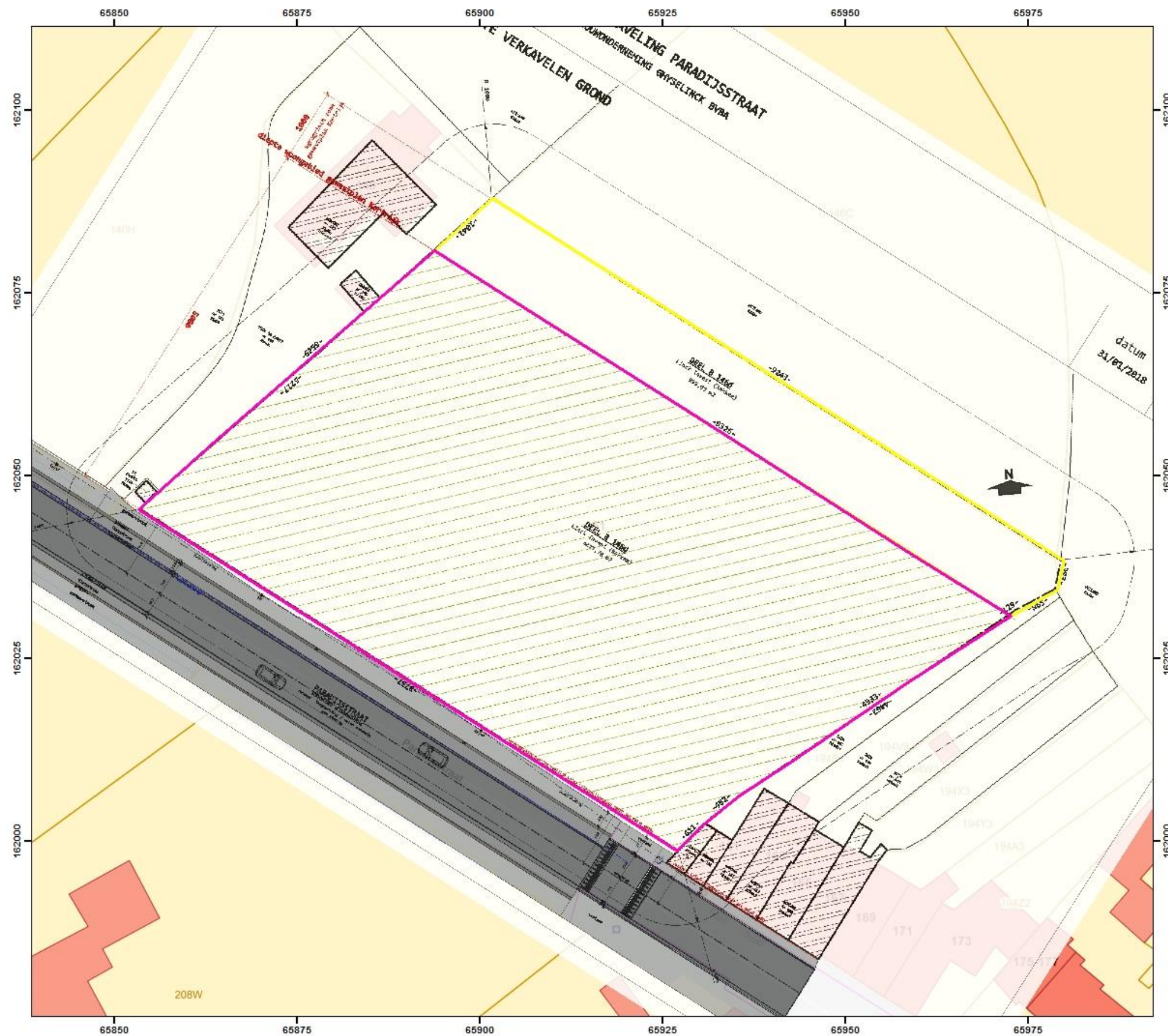
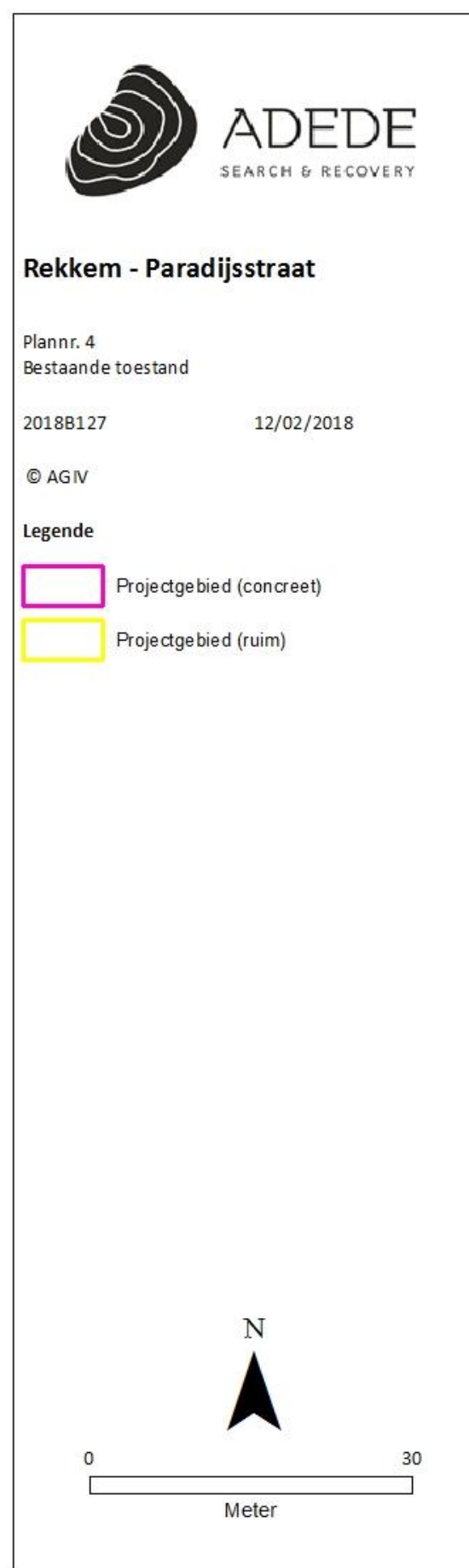
Dit bureauonderzoek heeft tot doel de aanwezigheid en de bewaringstoestand van de archeologische resten binnen het projectgebied in te schatten, alsook de impact van de geplande werken op het aanwezige archeologische erfgoed. Op basis van de verworven kennis kunnen concrete aanbevelingen geformuleerd worden voor een eventuele verder prospectie-/opgravingsstrategie. De archeologische verwachting van het projectgebied wordt gebaseerd op gekende geologische, landschappelijke, archeologische, historische en geografische bronnen. Hiervoor wordt beroep gedaan op gekende literatuur, de Centraal Archeologische Inventaris, het Geoportaal van Onroerend Erfgoed en de Databank Ondergrond Vlaanderen. Dit alles wordt vervolgens samengelegd met topografische kaarten, recente luchtfoto's, kadasterkaarten en plannen van de gekende/geplande toestand.

Overzicht geconsulteerde kaarten:

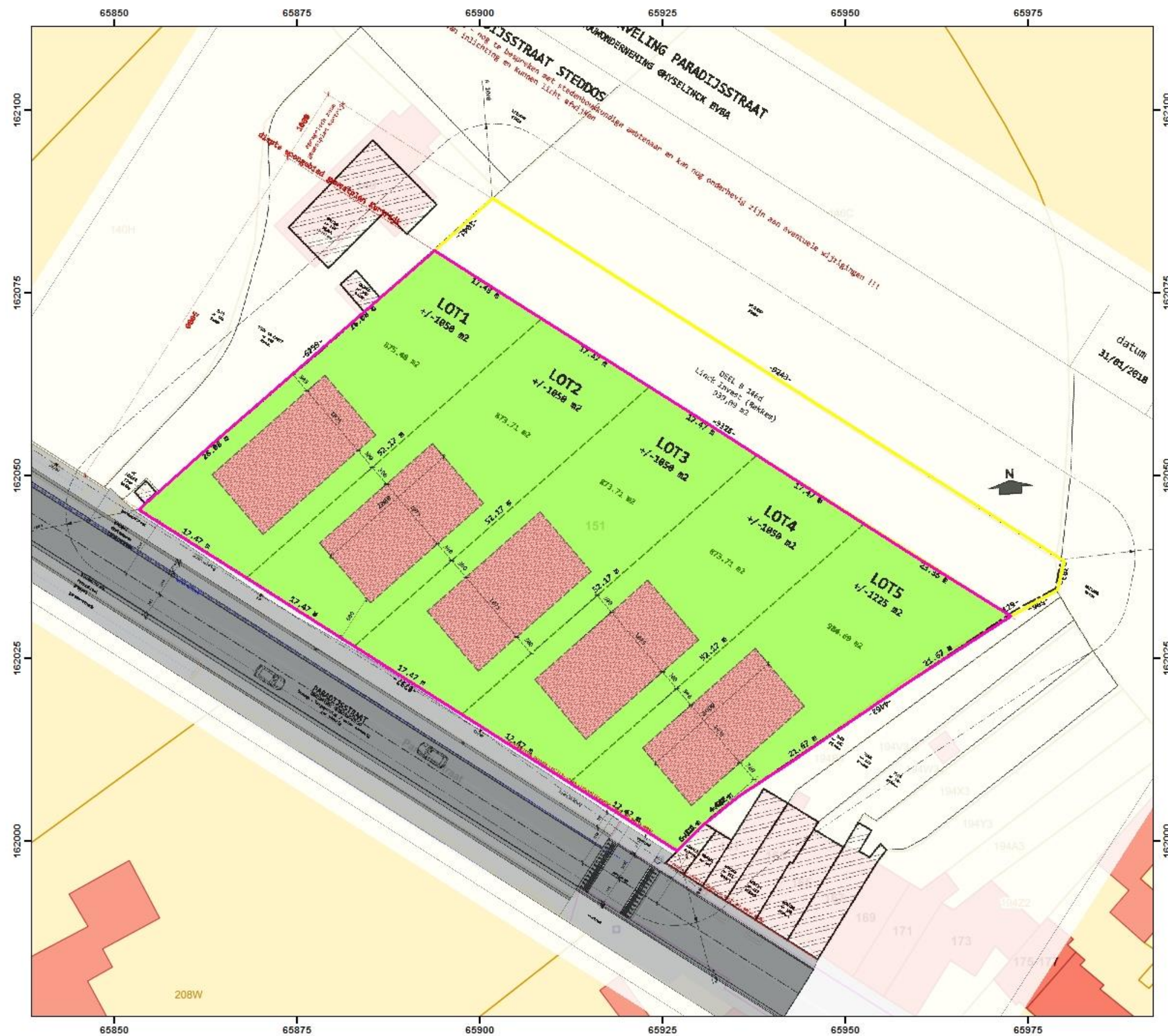
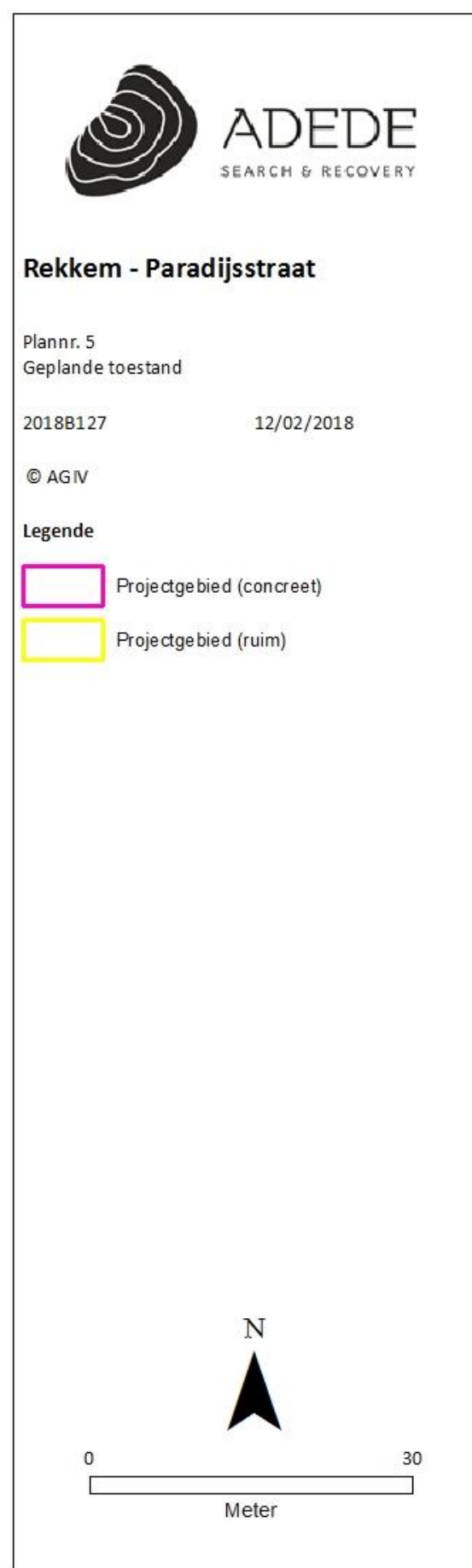
- Onderzoeksgebied:
  - Inplantingsplan huidige toestand
  - Inplantingsplan geplande toestand
  - Doorsnede bestaande toestand
  - Doorsnede nieuwe toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
  - Topografische kaart
  - Orthofoto
  - Kadasterkaart
  - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II
  - Tertiair geologische kaart
  - Quartair geologische kaart
  - Bodemtypekaart
  - Potentiële bodemerosiekaart
  - Erosiegevoeligheidskaart
  - Bodemgebruiksbestand
  - Overstromingsgevoeligheid
  - Gewestplan
- Historische situering:
  - Cartes des Pays-Bas van Frickx, 1744
  - Kaart van Villaret
  - Kaart van Ferraris, 1777

- Atlas der Buurtwegen, 1840
- Kaart van Vandermaelen, 1846-1854
- Kaart van Popp, 1842-1879
- Luchtfoto's
- Archeologische situering:
  - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris
  - Inventaris Onroerend Erfgoed

3 Assessmentrapport

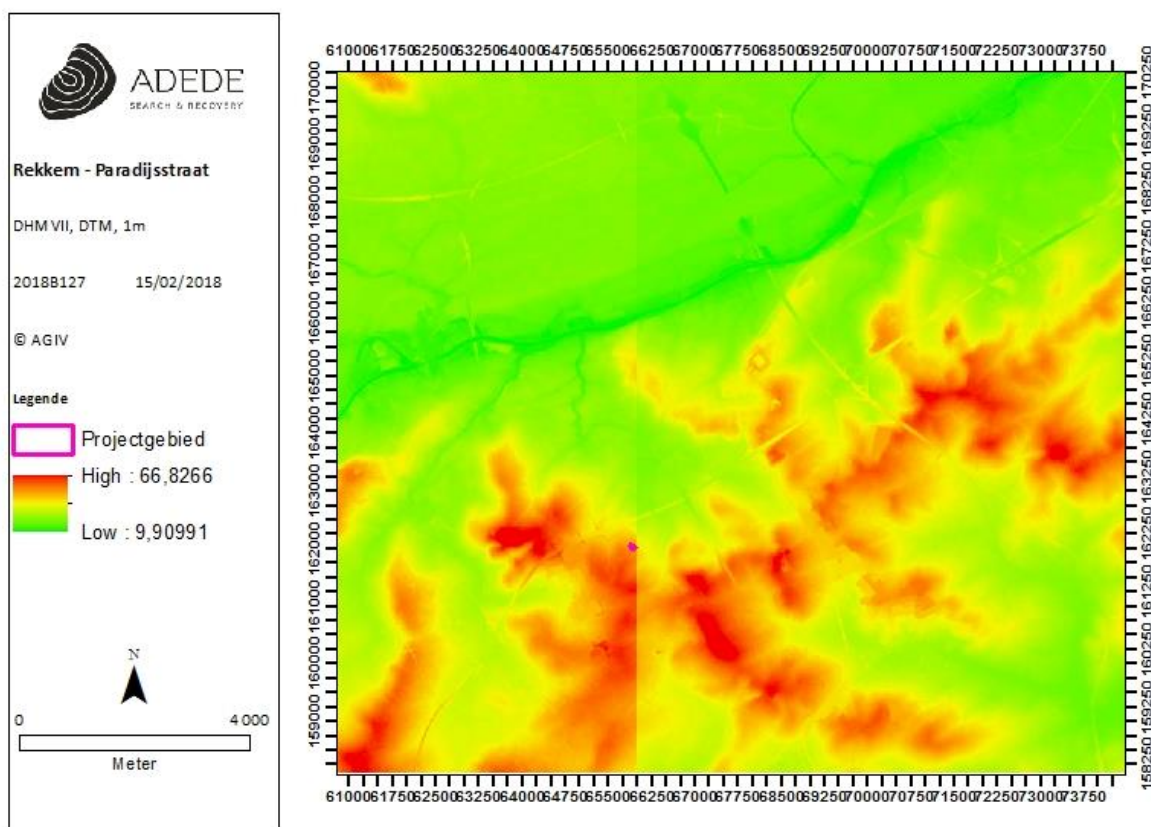
3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het projectgebied is gelegen te Rekkem, een deelgemeente van Menen. Rekkem vormt sinds 1 januari 1977 samen met Menen en Lauwe de fusiegemeente Menen. De deelgemeente telt 4735 inwoners (31/12/2001) voor een oppervlakte van 828 ha. Enkele belangrijke en oude gehuchten zijn het Paradijs, waarin het projectgebied gelegen is en het Dronkaard. De gemeente is gelegen aan de Leie in zand-lemig Vlaanderen in het zuidwesten van de provincie West-Vlaanderen, aan de grens met Henegouwen en Frankrijk. Menen bevindt zich ongeveer op 4km afstand, Kortrijk op 9,5km en Moeskroen op 6 km. Rekkem ligt in een vallei waarvan het bodemreliëf schommelt tussen de 20m en 61m (de Kasteelheuvel) boven het zeeniveau. De vallei is omgeven door drie heuvels: de Lauweberg te Lauwe, de Castert op de grens met Moeskroen en de Halewijnberg in Frankrijk. Het lichtgolvende landschap wordt doorsneden door de Lauwebeek, Murissonbeek, Palingbeek en Durmontbeek. De Palingbeek – Purgatoirebeek bevindt zich op ca. 400m afstand van het projectgebied¹.

Op het Digitaal Hoogtemodel (schaal 1/100.000) is zichtbaar dat het projectgebied zelf niet in de vallei gelegen is maar op de heuvelrug ten zuiden van de vallei, tussen de Halewijnberg en de Castert. Het projectgebied bevindt zich tussen de 38.2 en 41.2m TAW en heeft een hellingsgraad van ca. 2.5%. Op basis van het digitaal hoogtemodel is duidelijk dat het projectgebied op een hoger gelegen deel van het landschap gelegen is.

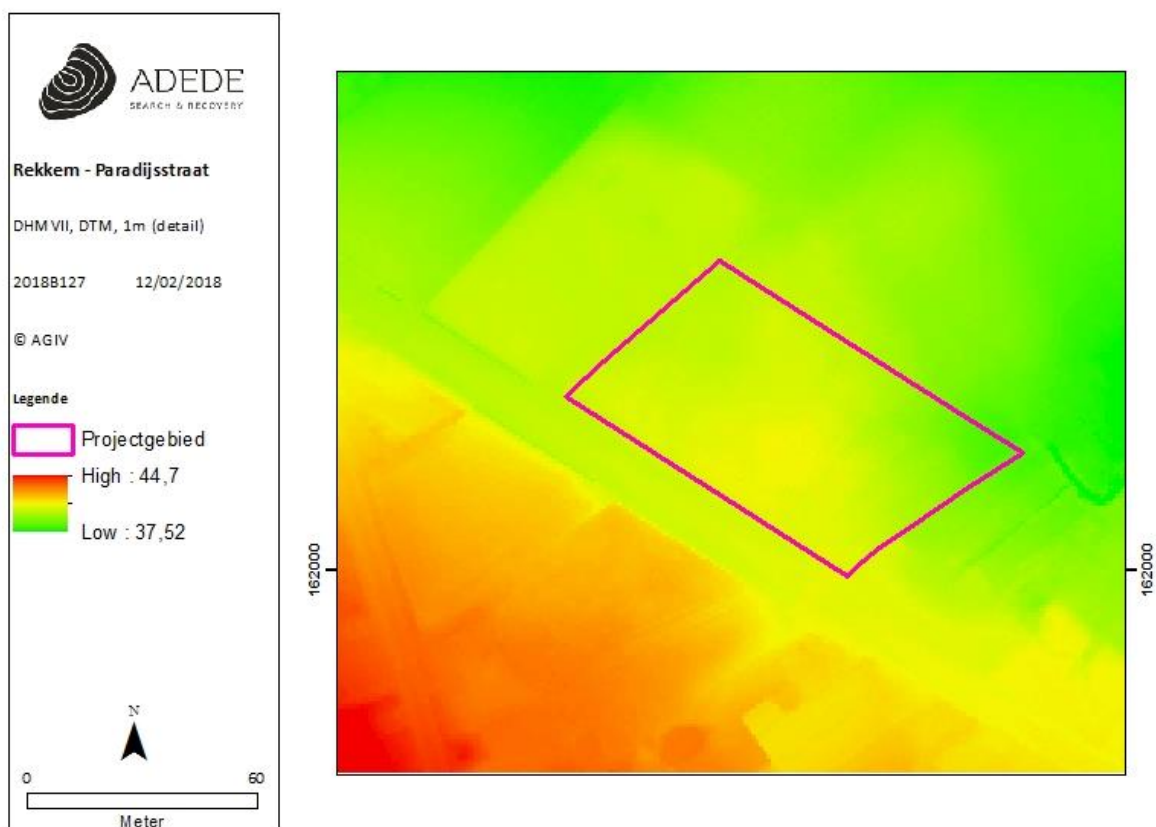
---

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121792>

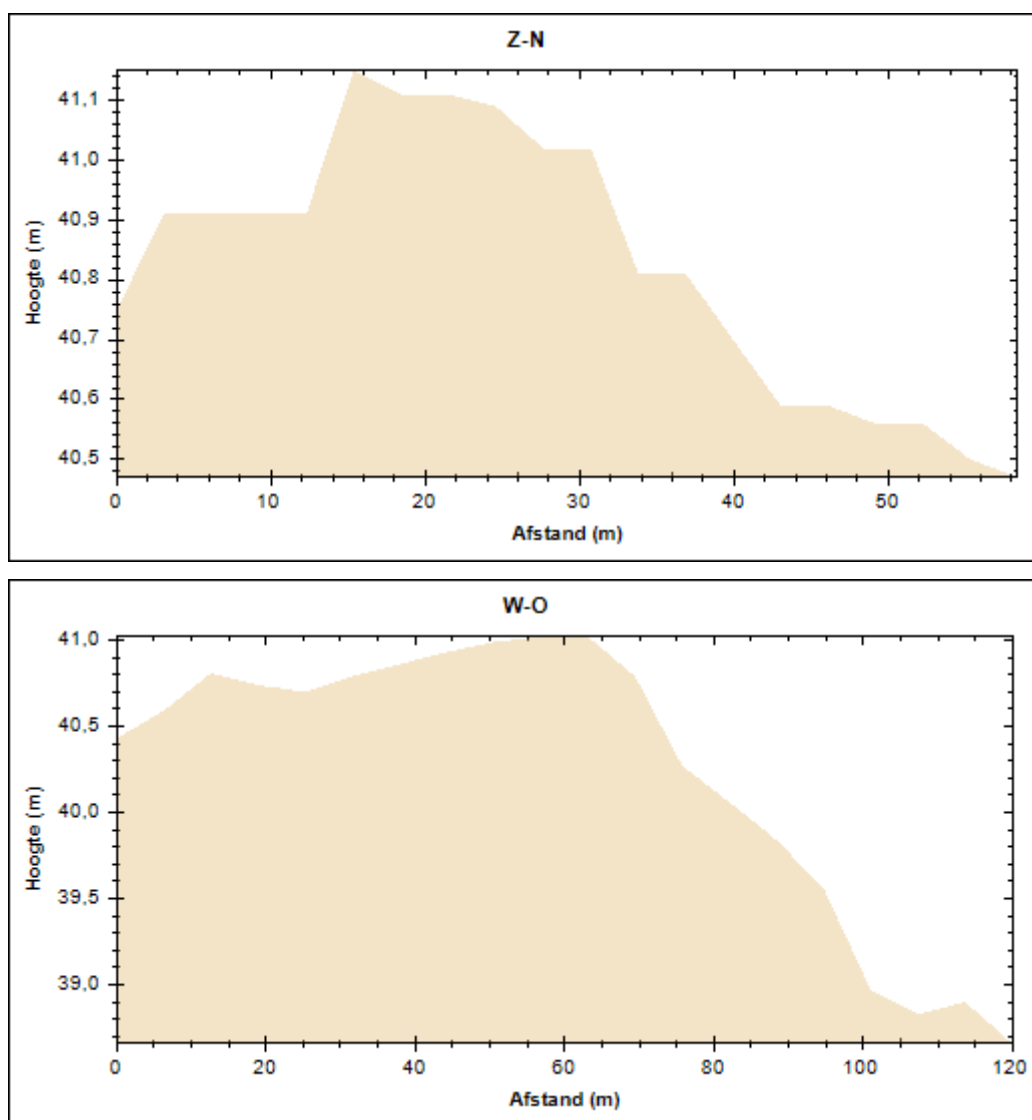

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

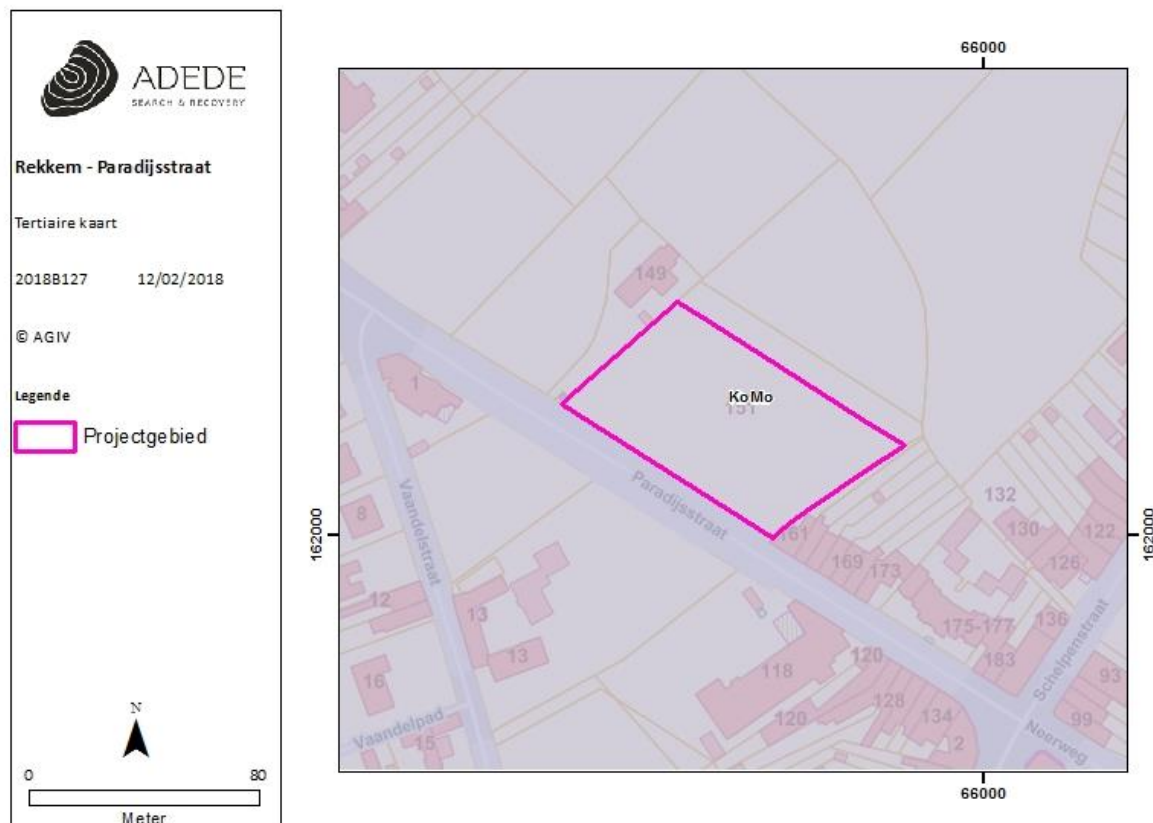
Ter hoogte van het volledige onderzoeksgebied is het **Lid van Moen**² (KoMo) terug te vinden. Dit lid vormt een heterogene kleiige siltaat, waarin zandlaagjes voorkomen afhankelijk van de lokalisatie. *Nummulites planulatus* wordt hierin aangetroffen. Het lid van Moen maakt deel uit van de Formatie van Kortrijk, wat de onderste formatie is van de **Ieper Groep**³ (bovenliggende formaties zijn de Formatie van Tielt en Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Kortrijk bestaat uit door de zee

² Bogemans F., 2007. Toelichting bij de tertiairgeologische kaart, kaartblad 20, Kortrijk, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

³ Lithostratigrafische tabel van het Neogeen en Paleogeen (Tertiair), DOV

afgezette, i.e. mariene kleilagen, daterend uit het Ypresiaan (Vroeg-Eoceen). De formatie wordt verder opgedeeld in 4 leden (van oud naar jong): het Lid van Mont-Héribu, Saint-Maur (of Orchies), Moen (of Roubaix) en Aalbeke. Al deze leden zijn voornamelijk opgebouwd uit kleilagen, soms kunnen meer zandige en siltige lagen voorkomen.

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

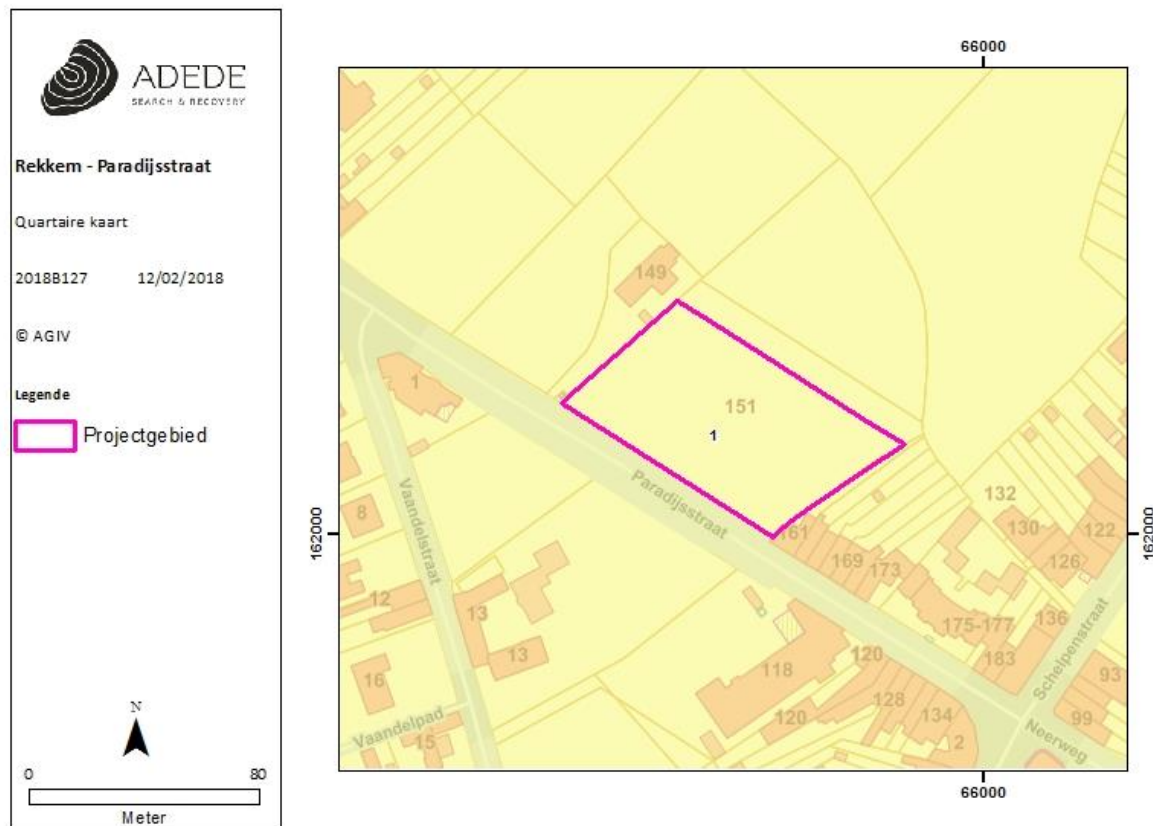
3.2.2 Quartair geologisch

De quartair geologische profieltypekaart (1:200.000) geeft aan dat het plangebied geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen aanwezig zijn boven op de Pleistocene sequentie. De afzettingen binnen het projectgebied behoren tot **type 1⁴**. Dit profieltype bestaat uit de karteereenheid **ELPw** en/of **HQ**. De **ELPw** betreft Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene. In het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen betreft dit zand tot

⁴ Bogemans F., 2005. Legende overzichtskaart quartairgeologie Vlaanderen, Vrije Universiteit Brussel, Brussel.

zandleem; in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen gaat het om silt (loess). Daarnaast kunnen er eveneens hellingsafzettingen van het quartair (HQ) aanwezig zijn.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

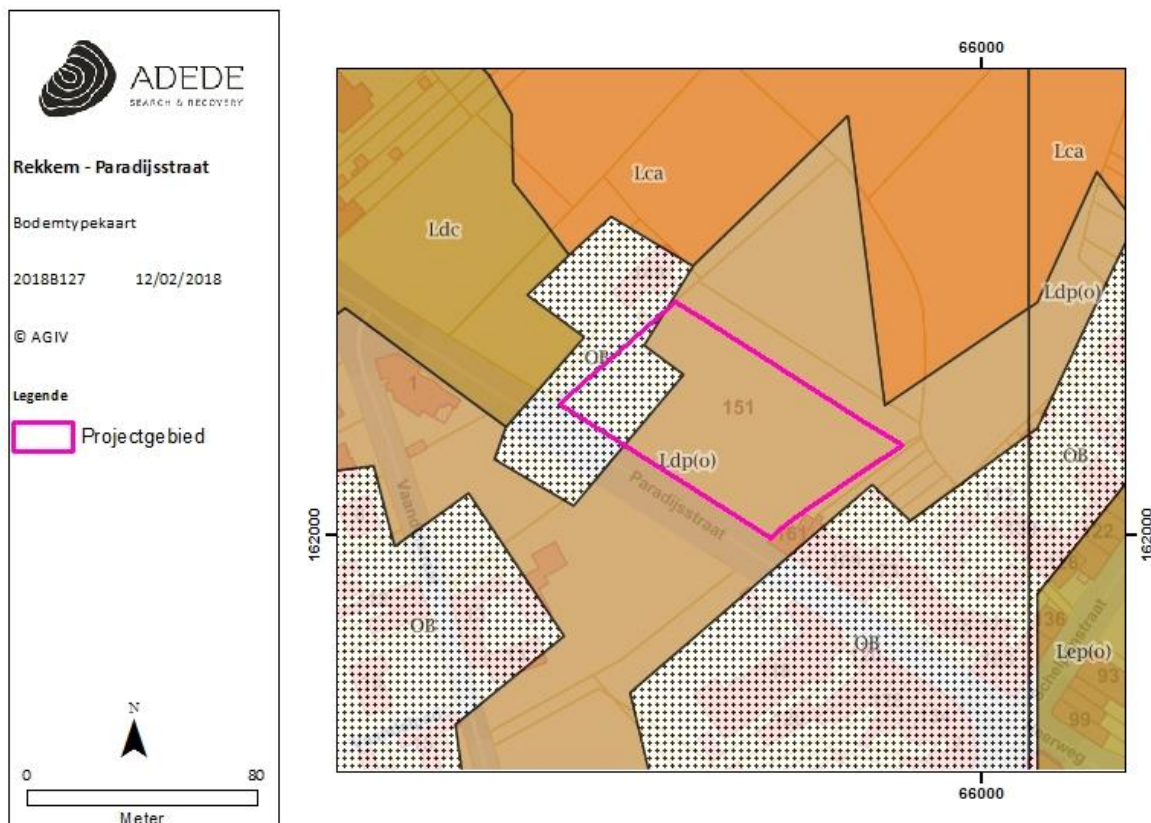
3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Op de bodemtypekaart wordt ter hoogte van het onderzoeksgebied de volgende bodemtypes teruggevonden:

- **OB:** Dit bodemtype wordt beschreven als bebouwde zone. Dit houdt in dat het bodemprofiel door ingrijpen van de mens gewijzigd is of vernietigd (kunstmatige gronden).
- **Lpd(o):** Dit betreft een matig natte zandleembodem zonder profiel. Het bodemtype bevat colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviale dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Bij het complex LdP zijn samen met de profielen zonder profielontwikkeling ook enkele bodems met minimale profielontwikkeling geassocieerd. Roestverschijnselen beginnen tussen de 50 en 80 cm.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

De potentiële bodemerosie per perceel houdt rekening met onder meer het bodemtype, de hellingsgraad en de hellingslengte van het perceel. Het houdt echter geen rekening met het huidige landgebruik. De potentiële bodemerosie voor het onderzoeksgebied wordt beschreven als laag.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

Het onderzoeksgebied behoort toe aan de erosiegevoeligheid klasse 3, dit houdt in dat er een medium erosiegevoeligheid is.

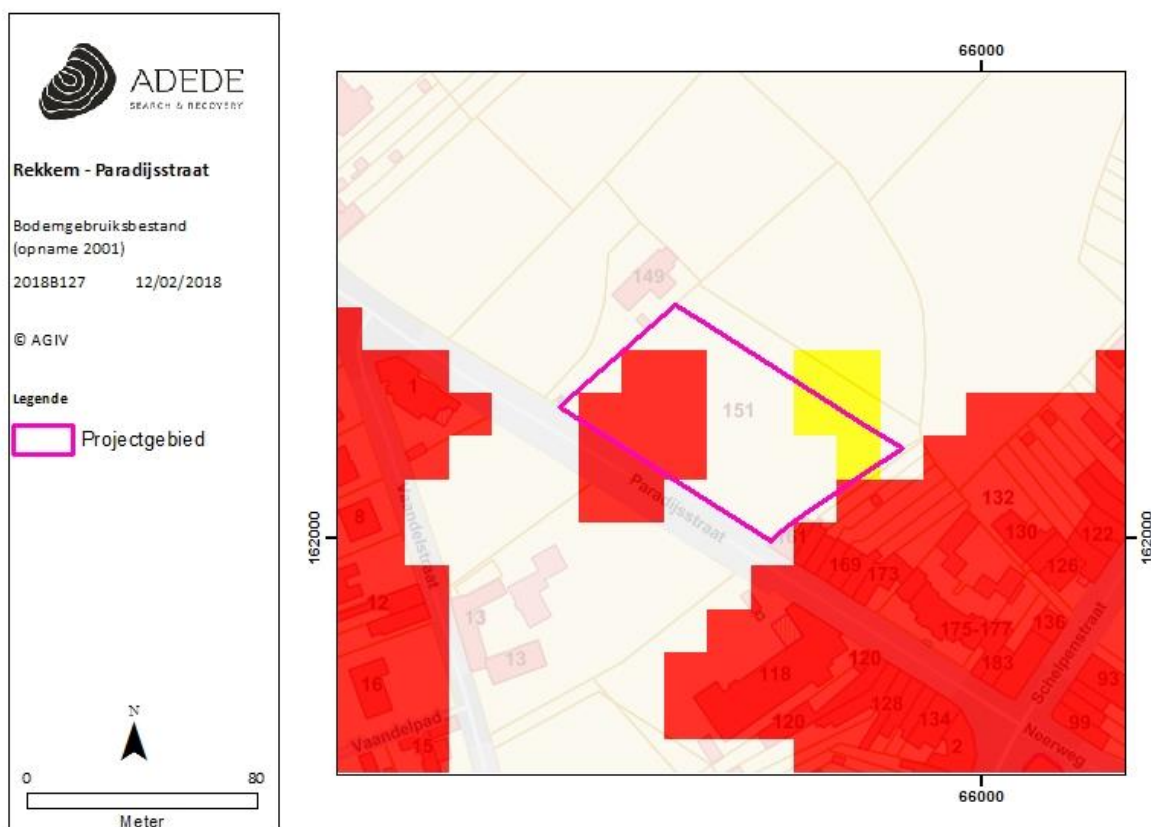

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

Het bodemgebruiksbestand (opname 2001) geeft aan dat het onderzoeksgebied in drie zones gelegen is. Deze zones zijn weergegeven in figuur 9.

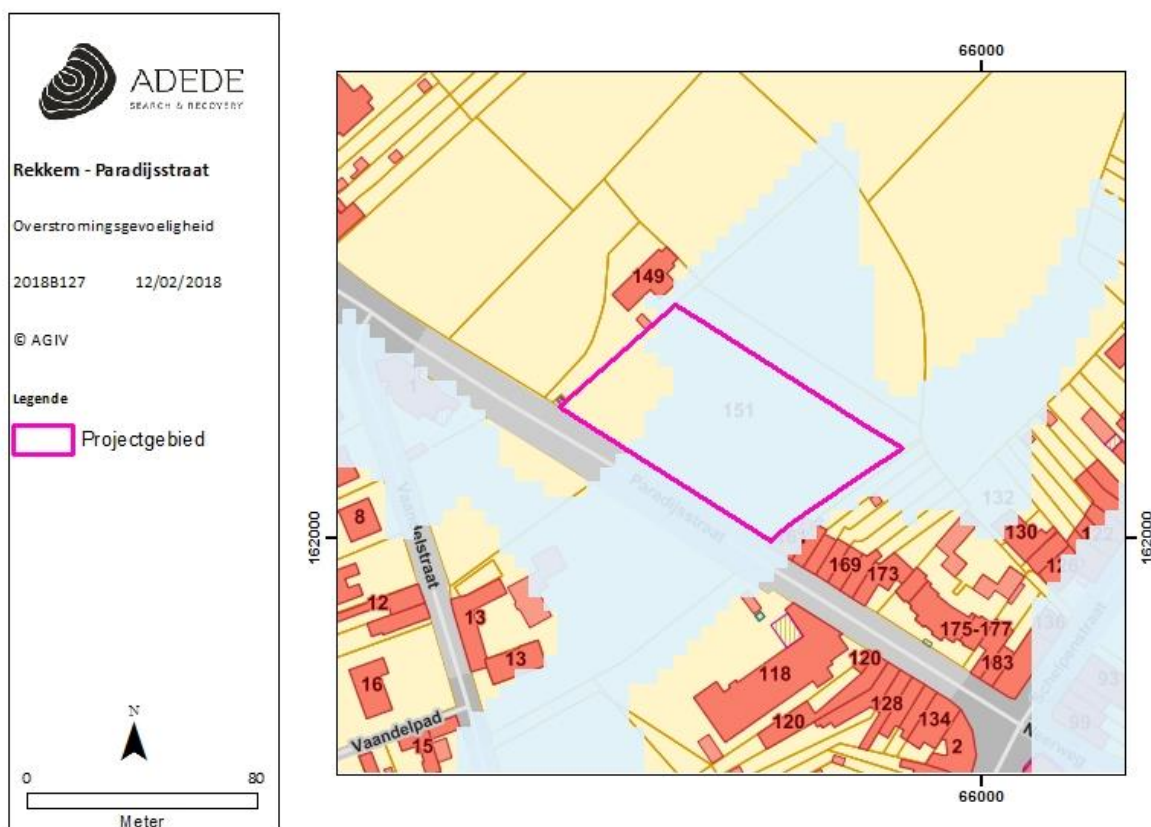
- **Akkerbouw (wit):** Deze zone bevindt zich voornamelijk in het zuidelijk gedeelte van het projectgebied. Hierbij wordt de bodem gebruikt in rotatiesystemen waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst, inclusief braakland.
- **Andere bebouwing (rood):** Deze zone bevindt zich in het noordelijk deel van het projectgebied. Het grootste deel van het gebied wordt bedekt door structuren. Gebouwen, wegen en artificiële oppervlakten met groene oppervlakten en open bodem (tussen de 30 en 80% is verhard).
- **Weiland (geel):** Weiland wordt slechts over een klein deel van het projectgebied aangeduid, dit houdt in dat er binnen deze zone een bodem aanwezig is die bedekt is met gras en die niet gelegen is in het overstromingsgebied van een rivier.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Overstromingsgevoeligheid

Combinatie van overstroombaar vanuit waterloop en overstroombaar door afspoelend excess-hemelwater. Zeer gevoelig voor grondwateroverstroming

Figuur 10. Situering van het projectgebied op de overstromingsgevoeligheidskaart

3.2.3.6 Gewestplan

Op het gewestplan kan men zien dat het onderzoeksgebied ingedeeld is twee zones: **woongebied** (rood) en **agrarisch gebied** (geel).

Figuur 11. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering⁵

De oudste sporen van bewoning dateren uit het neolithicum, het betrof silexvondsten waaronder enkele klingen en schrabbers (2000 v. Chr.), ze werden aangetroffen ten noordoosten van de Sint-Niklaaskerk. Men gaat ervan uit dat de aanwezigheid van een bron en het hoger gelegen niveau aan de basis van de continue bewoning op die plek. Verdere sporen van vroege menselijke activiteiten werden aangetroffen op plaatsen waar de grond gemakkelijk te bewerken was, het betrof hier stevast lichte zand-leemgronden. In de Romeinse periode werd de vroegere neolithische kern wellicht verlaten. De Gallo-Romeinse wegen (Dronckaertstraat en de weg van Kortrijk naar Rijsel) bevinden zich immers op aanzienlijke afstand van de oude nederzetting.

Onder de Franken ontstond wellicht de naam “Rekkem”. Rekkem zou een samenstelling zijn van “Rek” en “hem”. Een van de courante theorieën stelt dat “hem” een afleiding is van “hamma”, wat de Germaanse term is voor “landtong uitspringend in een inundatieterrein”. Deze theorie wordt gestaafd door het feit dat Rekkem gelegen is in een bocht van de Palingbeek. Voor de betekenis van “Rek” bestaan twee mogelijkheden, enerzijds zou het kunnen slaan op “diep”, anderzijds is het een Frankische benaming voor beek: “Reka”. Andere theorieën stellen dat “Hem” de betekenis zou hebben van “nederzetting” of “huis”. “Rek” zou dan afkomstig zijn van een persoonsnaam.

De heerlijkheid Rekkem is waarschijnlijk ontstaan in de loop van de 11^e eeuw. In het midden van de 12^e eeuw bestond Rekkem zowel als dorp en als parochie. Omstreeks 1173 wordt “Reckeham” al genoemd als “villa” of dorp. Rond 1200 waren de grenzen van de parochie Rekkem ongeveer gelijklopend als deze van de latere gemeente. Vanaf 1205 wordt er in historische bronnen gewag gemaakt van personen die de naam “van Rekkem” dragen. In 1242 wordt voor het eerst een heer van Rekkem vermeld: Robrecht van Lampernisse. De nieuwe heerlijkheid, die tevens dorpsheerlijkheid is, wordt tot de Franse Revolutie bestuurd door een adellijke familie die zich heer van Rekkem noemt.

Uit documenten van 1163 blijkt dat Rekkem in de eerste helft van de 12^e eeuw een parochiekerk bezat. De kerk werd gebouwd op de grond van de heerlijkheid Rekkem-ter Hagen en lag vlakbij de kasteelhoeve van de heerlijkheid en vlakbij een bron.

Tijdens de Frans-Spaanse oorlog in de 17^e eeuw werd de kerk van Rekkem in 1658 in brand gestoken. De heropbouw van de kerk begon in 1660 en zou wegens geldgebrek duren tot 1683. Met de heropbouw van de kerk, werd ook de “Plaats” vernieuwd. De oude plaats bevond zich voor de kasteelhoeve en de kerk en werd verplaatst naar een open plaats langs de huidige Moeskroenstraat, de plek waar zich tot op heden het dorpsplein of “Plaats” bevindt. Tot in de 19^e eeuw

---

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121792>

was deze plaats een gewoon grasveld waarop de was werd gebleekt. De “Plaats” werd halverwege de 19^e eeuw aangelegd met stenen.

In 1668 werd Rekkem Frans grondgebied door het Verdrag van Aken, dit was een gevolg van de 80-jarige oorlog (1568-1648) waardoor vele plaatsnamen vervangen werden door Franse tegenhangers. Rekkem kende vanaf de 15^e eeuw een belangrijke molentraditie, voornamelijk in het hoger gelegen gehucht Castert, ook wel Kattesteert genoemd. De molen Dumoulin kende een eerste vermelding in 141, in 1641 werden reeds twee molens vermeld langs de straat naar Tourcoing. In de 19e eeuw kenden de molens een teloorgang. Halfweg de 19e eeuw was er nog sprake van drie molens: de Oude Staakmolen of molen Dumoulin, de houten Oliemolen en de Molen Vandeputte, na 1921 bleef hier slechts één van over.

Op zondag 5 oktober 1914 vielen de Duitse troepen Rekkem binnen. Doordat Rekkem in een vallei ligt, werd de gemeente ideaal geacht voor krijgsverrichtingen. Het pensionaat, de pastorie en de gemeenteschool werden ingenomen door Duitse troepen. De kerk werd tijdelijk omgevormd tot veldhospitaal. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd in 1943 de parochiegrenzen tussen Lauwe, Rekkem, Wevelgem, Menen en Marke herzien.

In de huidige toestand vormt Rekkem een straatdorp (Moeskroenstraat) met dorpskern in het noorden van de gemeente. Van oudsher is de dorpskern tweedelig met enerzijds de kerk en kasteelhoeve en anderzijds de Plaats met aansluitende straten. Het oorspronkelijk stratenpatroon is grotendeels bewaard (zichtbaar op Ferraris en Atlas der Buurtwegen), met uitzondering van de aanleg van de E17 die de gemeente in twee deelt. Tot begin de 20ste eeuw was er enkel bebouwing aanwezig rond de Plaats en in de gehuchten Dronkaard en Paradijs. Buiten de dorpskom bevindt zich een verspreide hoevebouw die qua typologie enerzijds aansluiten bij het gesloten type en anderzijds bij het hoevetype met losse bestanddelen. Tal van hoeves worden als site reeds aangegeven op de Ferrariskaart (1770-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1843), maar hebben thans een eind 19^e -eeuws of begin 20ste -eeuws uitzicht. Bovendien zijn een groot deel van de hoeves buiten bedrijf, hebben enkele een woonfunctie en werden de meeste sterk aangepast.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

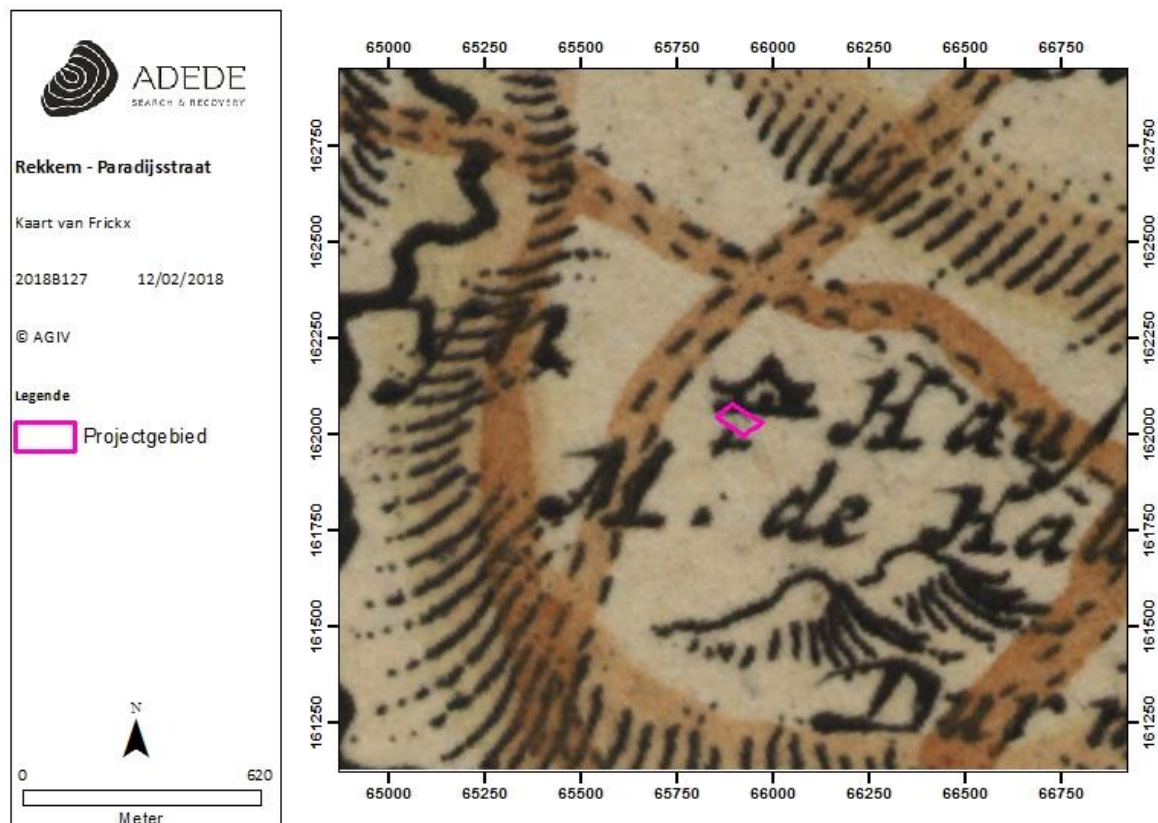
3.3.2.1 *Frickx-kaarten (1712)*

Eugène-Henri Frickx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18e-eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot Imprimeur de sa Majesté, Koninklijke drukker, benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de Cartes de Pays-Bas uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van de stadsplannen opgesteld tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als

illustratie waarom Frickx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem dan uiteindelijk ook dit privilege voor zijn hele leven.

Op de kaart van Frickx is te zien hoe het project op een hoger gelegen heuvelrug in het landschap gesitueerd is, ten zuidoosten van de stadsversterking van Menen en ten zuiden van Rekkem. Nabij het projectgebied worden eveneens twee kleinere heuvels gesitueerd.

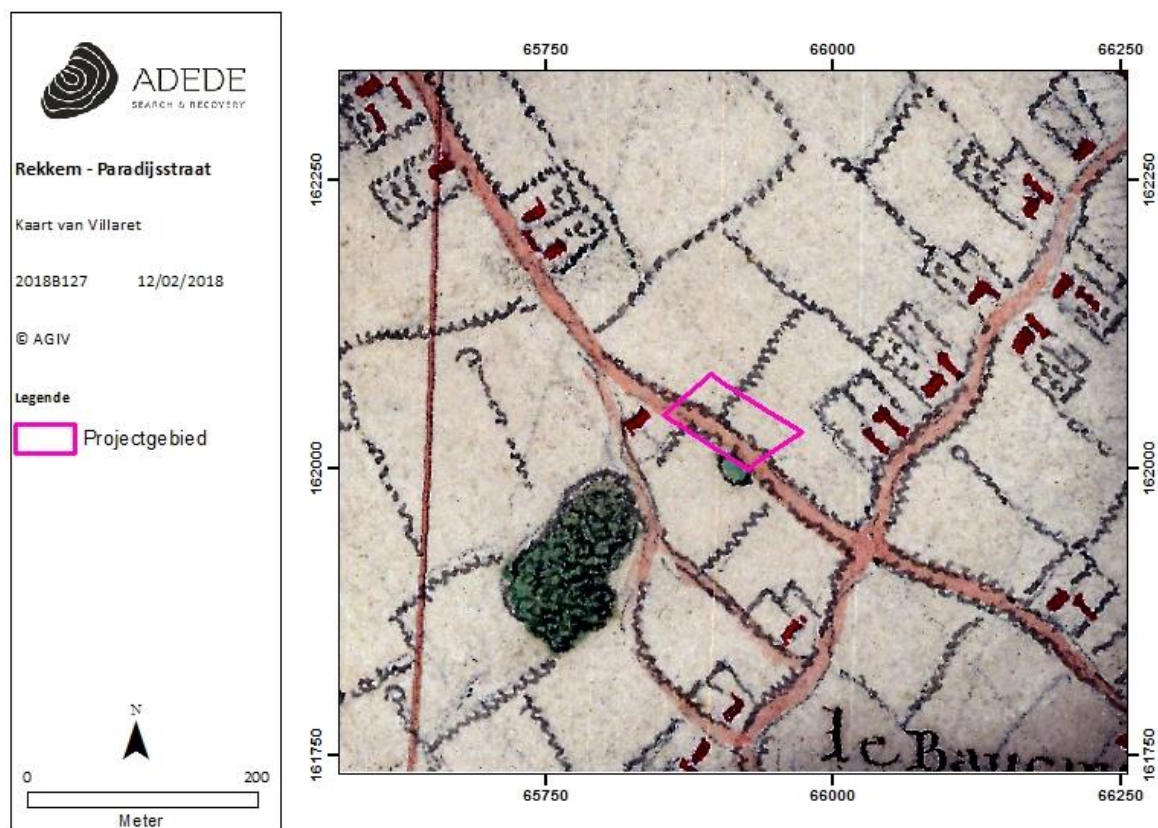
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Frickx.

3.3.2.2 Kaart van Villaret (1745-1748)

De Villaretkaart is genoemd naar Jean-Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers. De kaart kwam tot stand na een van de Franse veroveringstochten door onze gebieden (1745-1748). Enkele jaren kregen de Fransen controle over ons territorium. Zij stuurden een groep ingenieur-geografen om de veroverde gebieden te karteren. Villaret nam het gebied tussen Menen-Gent-Doornik tot Maastricht-Luik voor zijn rekening. Het gedeelte van de kust en de Westhoek was eerder al in kaart gebracht.

In totaal bestaat de Villaretkaart uit meer dan tachtig kaartbladen. Door de zin voor details bieden die een uniek zicht op onze gewest, ca. 25 jaar voor de Ferrariskaart. De kaart geeft een beeld weer van het cultuurlandschap en de evolutie ervan.⁶

Op de kaart van Villaret is te zien hoe het projectgebied van oost naar west doorkruist wordt door een weg en in de zuidoostelijke hoek is een poel aanwezig. De omgeving van het projectgebied is ruraal met toch wel enige bebouwing langsheen de wegen. Het landschap is opgedeeld in verschillende percelen akkers, waarbij ten zuiden een klein bos aanwezig is.

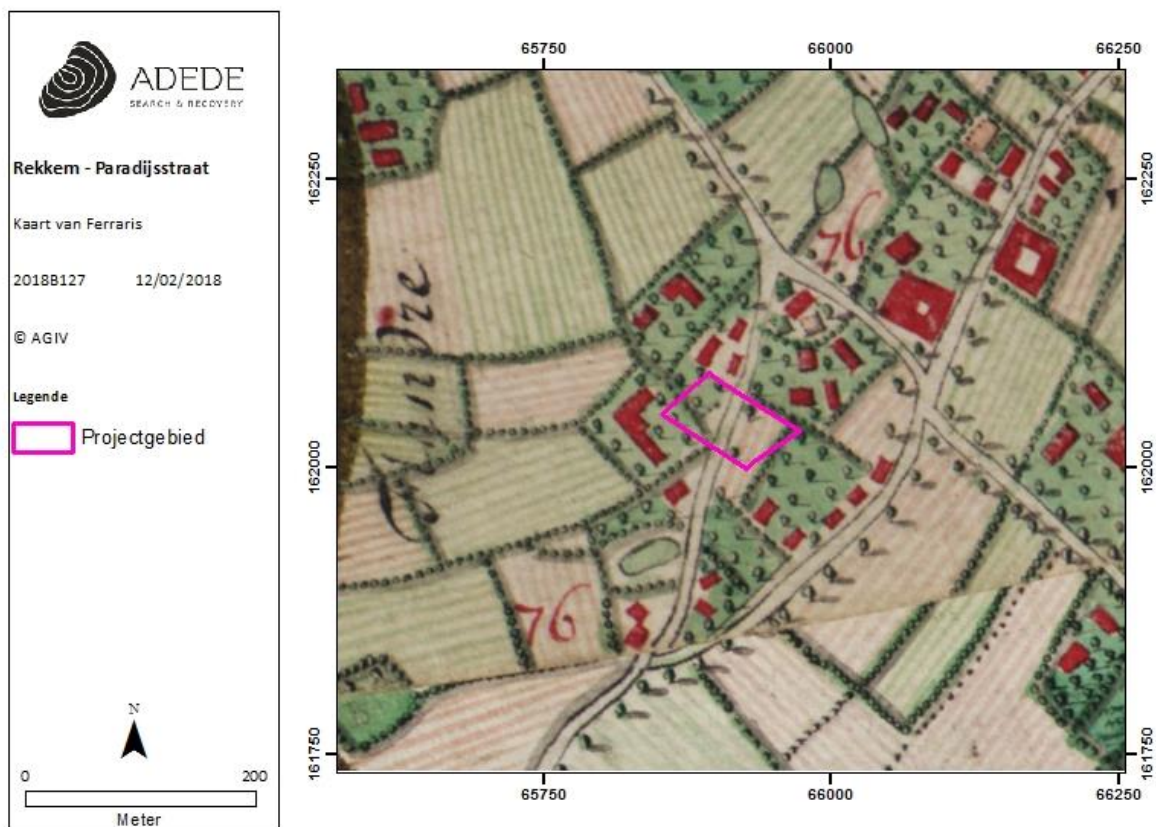
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.

3.3.2.3 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst.

⁶ <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>

Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het Kriegsarchiv te Wenen.⁷ Op de kaart van Ferraris kan men opmerken dat gezien de rurale omgeving waarin het projectgebied zich bevindt er toch een grote hoeveelheid aan bebouwing aanwezig is. Het projectgebied wordt van noord naar zuid doorkruist door een weg en bevat zelf geen bebouwing. Indien men dit vergelijkt met de volgende kaarten, dan kan men stellen dat de situering van het projectgebied waarschijnlijk incorrect is en men het projectgebied meer naar het noorden moet situeren. Ten noorden van het projectgebied zijn twee sites zichtbaar met walgracht, gelegen in de wijk “Touecquet Pouhlieux”.

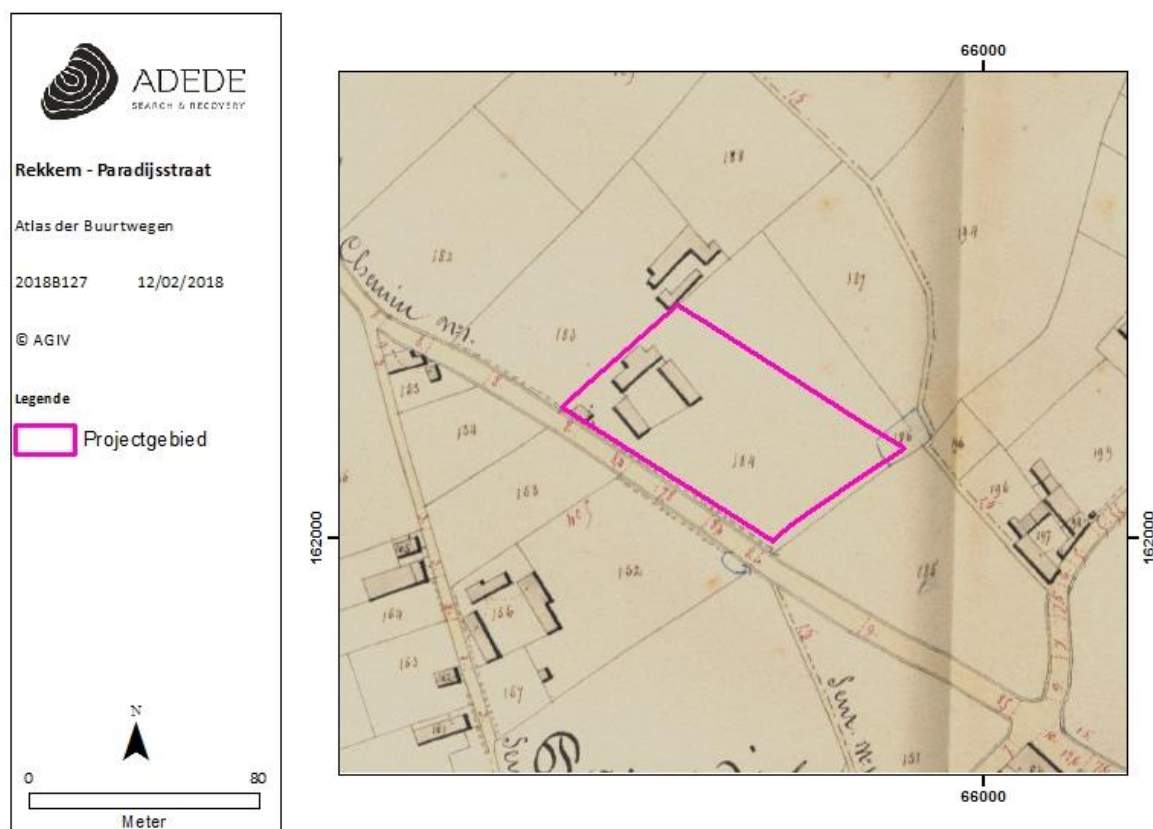
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

⁷ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

3.3.2.4 *Atlas der Buurtwegen (1840)*

Op de Atlas der Buurtwegen is voor het eerst bebouwing aanwezig binnen de contouren van het projectgebied. Het betreft naar alle waarschijnlijkheid een hoeve gelegen langsheen de westelijke zijde, met in de zuidwestelijke hoek een klein bijgebouw. Ten noordwesten grenst een tweede gebouw aan het projectgebied, hoewel dit niet binnen de contouren valt. In tegenstelling tot de kaart van Ferraris loopt nu geen weg meer door het projectgebied, maar is het gelegen langsheen Chemin nr. 1. De wijk waarin het projectgebied gelegen is, krijgt de benaming 'Paradis', wat mogelijk de huidige straatnaam verklaart.

Figuur 15. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.5 *Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)*

Philippe Vandermaelen (1795-1869) is de stichter van het "Etablissement géographique de Bruxelles". Hij publiceerde de eerste uitgave van een topografische kaart van België op metrische schaal. Voordien waren schalen grafisch, of werden ze uitgedrukt in plaatselijke maten (el, vadem, mijl,...). Hij werkte samen met Paul Gérard, die na het vertrek van de Hollanders in 1830, in het bezit gebleven was van

de punten van tweede en derde orde van de triangulatie van Erzey. Hij maakte verschillende kaarten van België op basis van dit geodetische net en volgens de gewijzigde projectie van Flamsteed.

De Topografische kaart van Vandermaelen toont eenzelfde beeld als de Atlas der Buurtwegen, waarbij zich op het projectgebied een hoeve bevindt en tevens een hoeve zichtbaar is grenzend aan de noordwestelijke hoek. Op deze kaart loopt opnieuw een weg doorheen het projectgebied, voornamelijk in de zuidoostelijke hoek, dit kan echter te wijten zijn aan een andere georeferentie. De wijkbenaming 'Le Paradis' is nog steeds geldend.

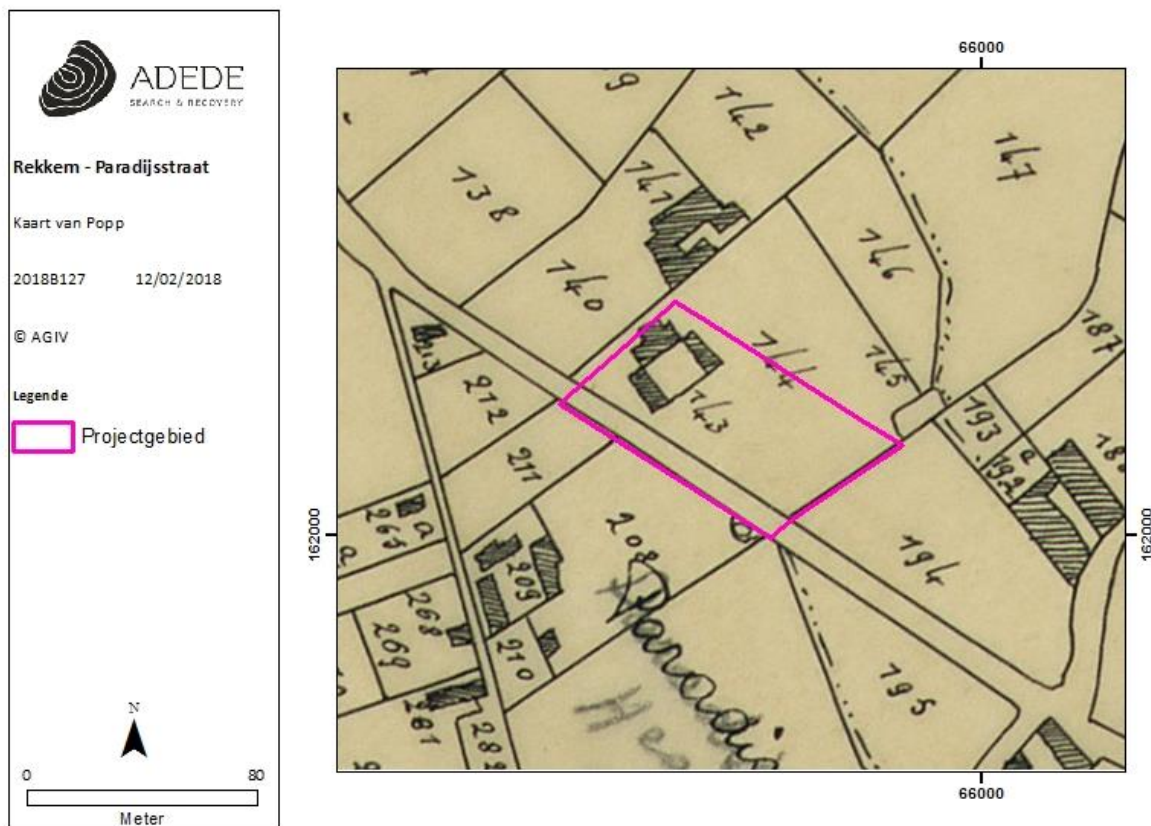
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.6 Kaart van Popp (1842 – 1879)

De “Atlas cadastral parcellaire de la Belgique” van Philippe-Christian Popp is van onschatbare waarde voor de historische geografie van de Belgische gemeenten. De Popp-kaarten geven een beeld van de evolutie van de ruimtelijke ordening in België tot van 1834 tot ca. 1879⁸.

⁸ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpPopp_nl.html

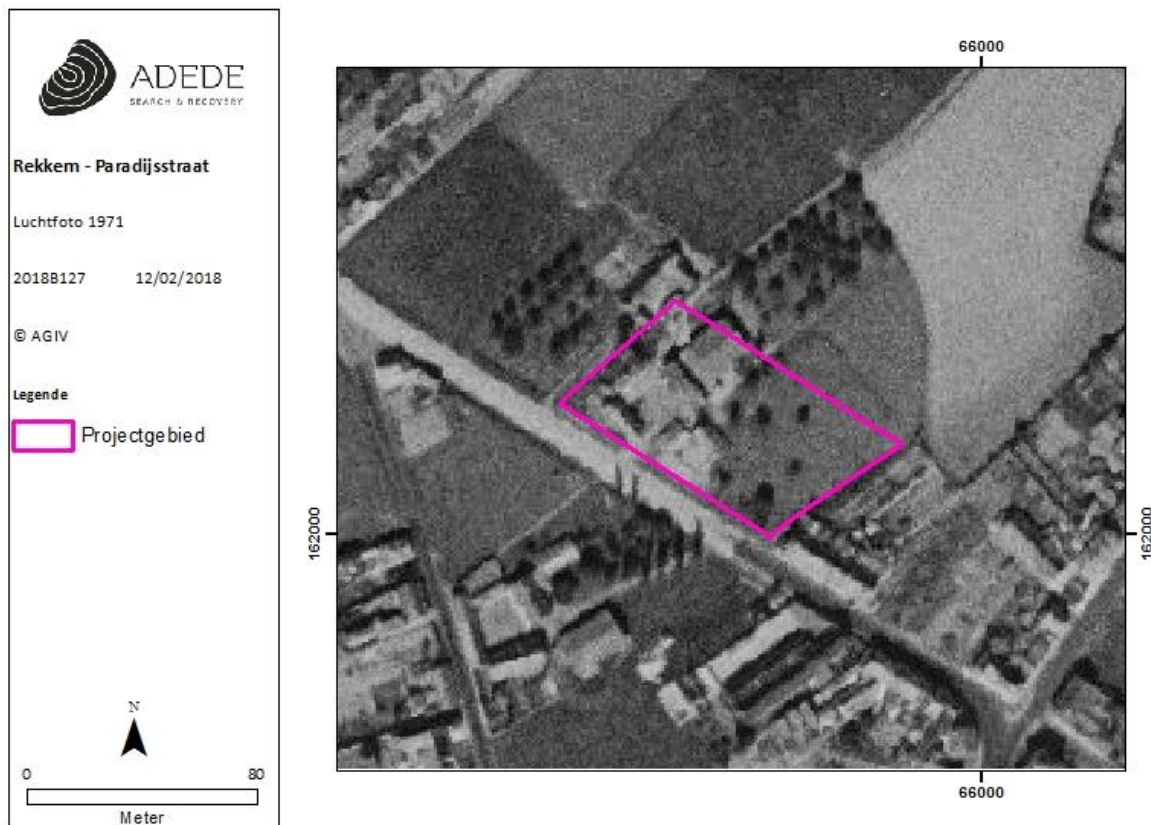
De kaart van Popp vertoont de meeste gelijkenissen met de Atlas der Buurtwegen. Hierop valt duidelijk af te lezen dat er een hoeve aanwezig is binnen de contouren van het projectgebied en tevens grenzend aan de noordwestelijke hoek van het projectgebied. Ten opzichte met voorgaande kaarten kan men niet stellen dat de bebouwing in grote mate is toegenomen, eerder in beperkte mate. De benaming 'Paradis' is ook op deze kaart zichtbaar.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.7 Luchtfoto 1971

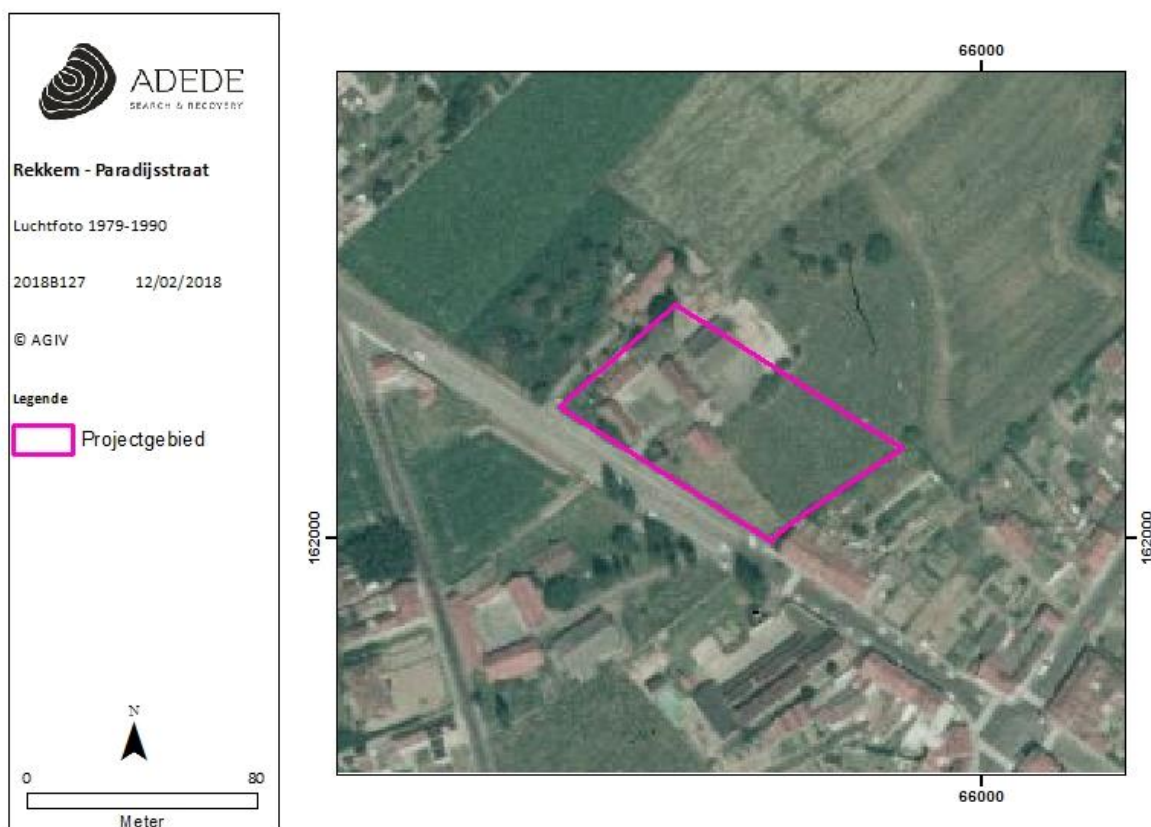
Op de luchtfoto uit 1971 kan men opmaken dat de hoeve zoals deze zichtbaar is vanaf de Atlas der Buurtwegen nog steeds aanwezig is binnen het projectgebied. De omgeving bestaat voornamelijk uit akkers en velden met lokaal enkele kleinere 'boomgaarden'. Binnen het projectgebied zijn tevens enkele bomen verspreid zichtbaar.

Figuur 18. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1971

3.3.2.8 Luchtfoto 1979-1990

De luchtfoto uit 1979-1990 toont eenzelfde beeld als op bovenstaande luchtfoto, hoewel hier de bomen niet meer zichtbaar zijn. Op deze luchtfoto kan men wel uitmaken dat rondom de hoeve verharding is aangebracht, waarbij in totaal ca. 40-45% van het terrein verhard of bebouwd is. De hoeve heeft een U-vorm, met ten noorden een stal en ten oosten een bijgebouw. De bebouwing en verharding bevindt zich voornamelijk op de westelijke helft van het projectgebied, de oostelijke helft is onbebouwd en bestaat uit akker.

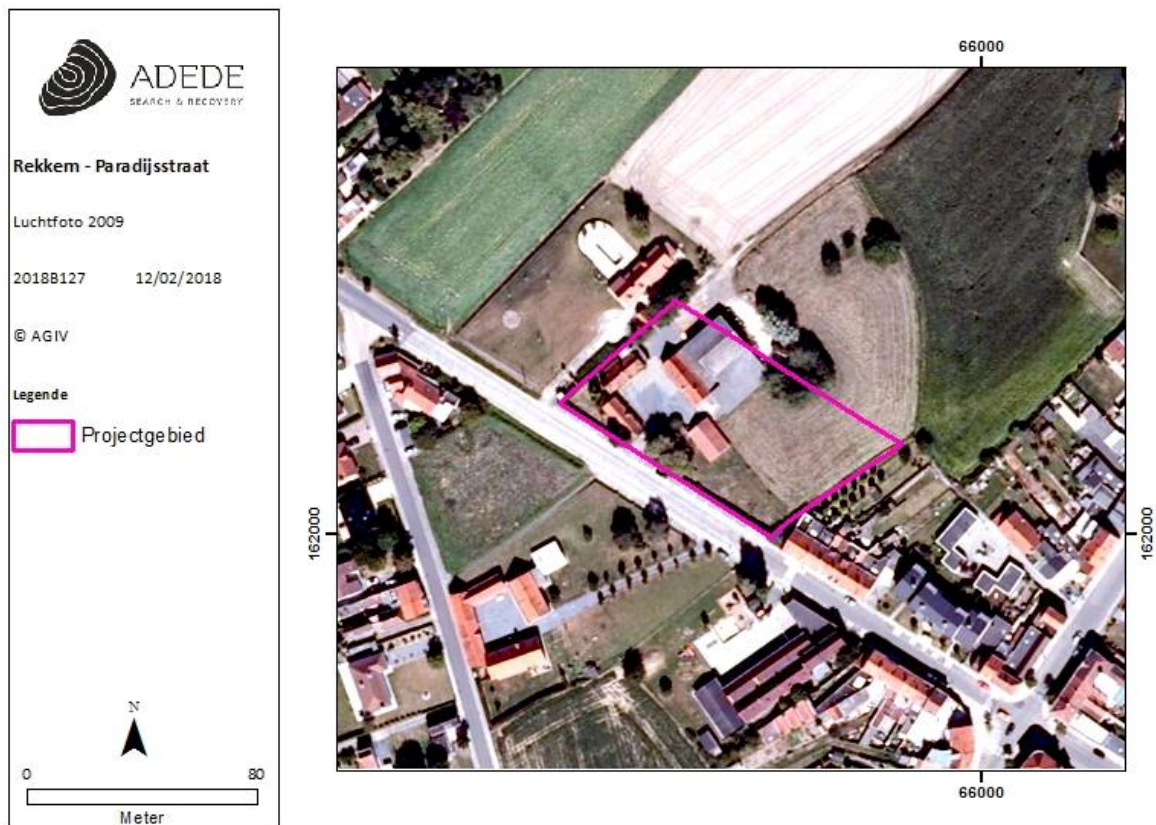

Figuur 19. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990

3.3.2.9 Luchtfoto 2009

De luchtfoto uit 2009 is de laatste foto waarop de hoeve en bebouwing zichtbaar is, nadien werd deze boerderij met bijhorende gebouwen afgebroken, inclusief de verharding en kwam het terrein braakliggend. Tot op heden is het terrein nog steeds braakliggend.

Figuur 20. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 2009

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

Het aantal CAI-meldingen in de omgeving van het projectgebied blijft zeer beperkt. Binnen een straal van 800m zijn er geen meldingen aanwezig, indien men de radius uitbreidt naar ca. 1km dan komen een aantal cartografische indicatoren naar voor die betrekking hebben tot enkele molens en sites met walgracht. Bij de sites met walgracht moet men vermelden dat deze zich allen vlakbij elkaar bevinden, en in de CAI de beschrijving hiervan exact dezelfde is. De sites met walgracht zijn tevens gekend onder dezelfde toponiem. De mogelijkheid bestaat dus dat het hier om dezelfde hoeve gaat, hoewel dit zeker niet kan worden uitgesloten. Daarnaast ligt het projectgebied op de grens met Frankrijk, waardoor er geen gegevens beschikbaar zijn betreffende archeologische meldingen ten westen van het projectgebied.

CAI-melding 70302

Het betreft de Castertmolen, een oliemolen gelegen op ca. 1km ten zuidoosten van het projectgebied. De oudste vermelding van de molen gaat terug tot 1679, daarnaast is de molen zichtbaar op de kasselrijkaart van Sanderus en op de kaarten van Frickx, Ferraris en Popp.

CAI-melding 70301

Deze CAI-melding heeft betrekking op de Castertmolen, een oude staakmolen gelegen op ca. 1km ten zuidoosten van het projectgebied. De oudste vermelding van de molen, die zich vlakbij de Castermolen bevindt, gaat terug tot 1451. Het betreft een cartografische indicator zichtbaar op de kasselrijkaart van Sanderus en de kaarten van Frickx, Ferraris en Popp. De molen is afgebrand in 1921 en op heden niet meer aanwezig.

CAI-melding 72865

De CAI-melding is gekend onder het toponiem Le Brun Cornet. Het betreft een cartografische indicator naar een site met walgracht stammend uit de late middeleeuwen. De gracht en de gebouwen zijn zeker bewaard gebleven tot in 1850, zowel op de kaart van Ferraris als Popp is de site zichtbaar. De site bevindt zich op ca. 1km ten noordoosten van het projectgebied. Het betreft in dit geval DIBE 56273.

CAI-melding 72866

De CAI-melding is gekend onder het toponiem Le Brun Cornet. Het betreft een cartografische indicator naar een site met walgracht stammend uit de late middeleeuwen. De gracht en de gebouwen zijn zeker bewaard gebleven tot in 1850, zowel op de kaart van Ferraris als Popp is de site zichtbaar. De site bevindt zich op ca. 1km ten noordoosten van het projectgebied. Het betreft in dit geval DIBE 56275.

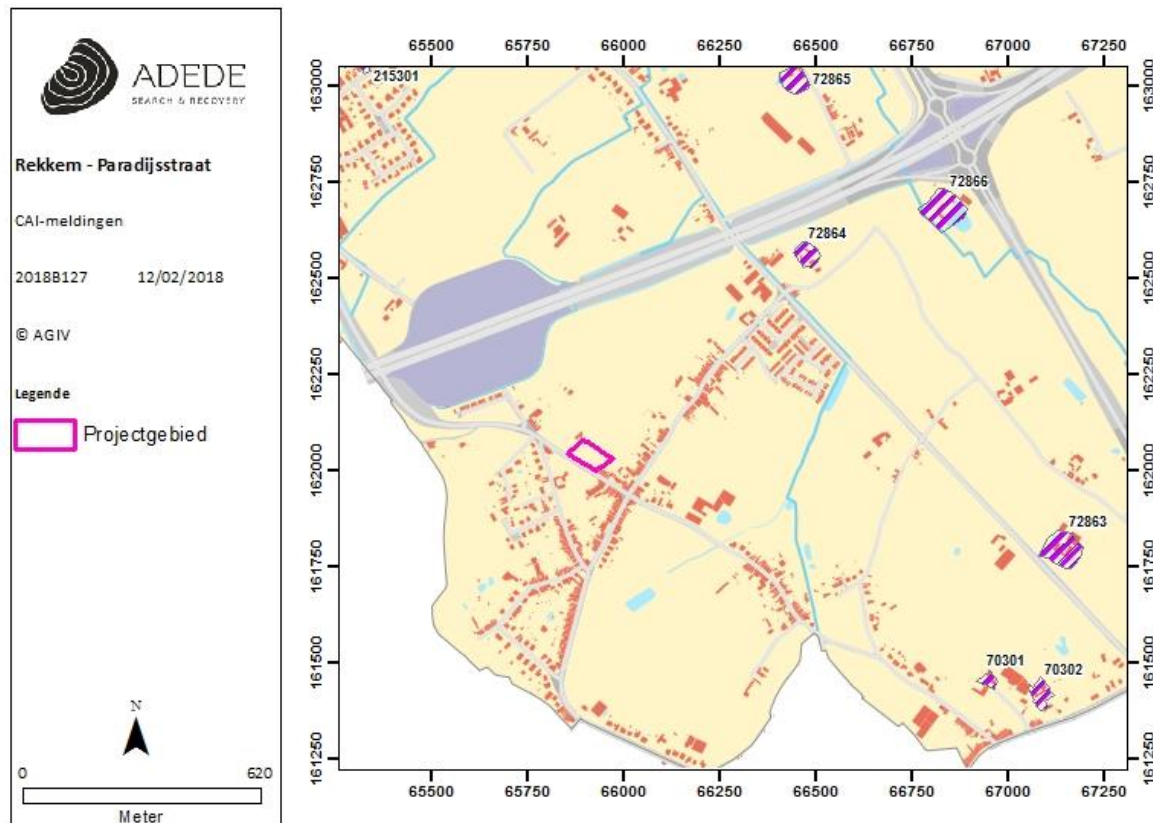
CAI-melding 72864

Het betreft een cartografische indicator naar een site met walgracht stammend uit de late middeleeuwen, de site is gelegen aan de Castertstraat. De gracht en de gebouwen zijn zeker bewaard gebleven tot in 1850, zowel op de kaart van Ferraris als Popp is de site zichtbaar. De site bevindt zich op ca. 900m ten noordoosten van het projectgebied. De CAI-melding is gekend onder het toponiem Le Brun-Cornet.

CAI-melding 215301

Op deze locatie werden verschillende sporen van bewoning gevonden uit twee fases: de Late IJzertijd en Romeinse Tijd. De bewoningssporen bestaan uit verschillende sporen zoals greppels, grachten en houtskoolrijke kuilen. De meest vondstenrijke sporen betreffen een grote waterdragende structuur en enkele greppels. De grote waterdragende structuur wordt wegens de omvang van het spoor

geïnterpreteerd als een soort poel waarin tijdens verschillende fasen nederzettingsafval werd gedumpt. De greppels hadden vermoedelijk een begrenzend of afbakende functie. Hoewel het volledige verloop van de greppels niet duidelijk is, kan men de aanwezigheid van een enclosure vermoeden. Een aanwijzing hiervoor zijn een concentratie omvangrijke kuilen en paalkuilen.

Figuur 21. Situering van enkele CAI-locaties in de omgeving van het projectgebied.

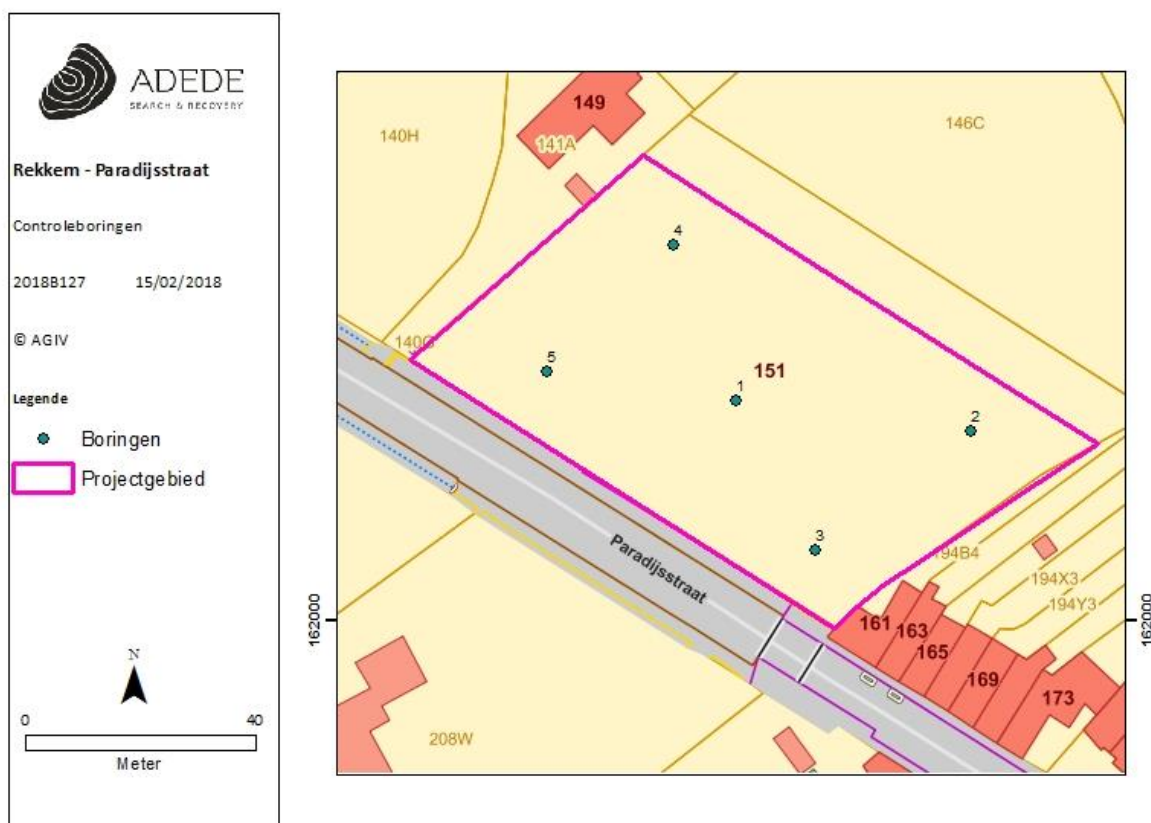
3.5 Boringen ADEDE

Op dinsdag 13/02/2018 werden controleboringen uitgevoerd door ADEDE-bvba op een terrein (kadaster: Rekkem S^{ie} B, 5^e Afd., n 146d gelegen langs de Paradijsstraat te Rekkem (Menen – West-Vlaanderen). Het plangebied bestaat uit een rechthoekig braakliggend perceel.

De keuze van het boorgrid en de resolutie is gebeurd in functie van de complexiteit van het landschap en is gebaseerd op het feit dat hier tot in 2009 een hoeve gelegen was. In de bestaande toestand is het onderzoeksgebied te omschrijven als braakliggend terrein dat recentelijk een hoeve bevatte die volledig is afgebroken, maar waarvan de funderingen bewaard zijn gebleven. Er werd geopteerd voor

een grid met 5 boringen in geschrante raaien, op die manier kan men de impact inschatten die schaal van de verstoring kan inschatten. De lokalisering van de boorpunten is gebeurd met xyz-coördinaten (planimetrie in Lambertcoördinaten (EPSG:31370), altimetrie ten opzichte van de Tweede Algemene Waterpassing).

In totaliteit werden 4 volledige boringen uitgezet. Betreffende de 5^e boring werden 7 pogingen ondernomen binnen een straal van 4m rond het boorpunt, hierbij stootte men steeds op bouw materiaal waardoor het niet mogelijk was om tot een complete boring te komen. Bij boring 4 en 1 kon men wel volledig uitvoeren, hier werd duidelijk dat er een verstoring heeft plaats gevonden van het bodemarchief bij de verwijdering van de hoeve. Er werden baksteenfragmenten aangetroffen tot op aanzienlijke diepte (ca. 60-80cm), alsook lokaal een grind/stabilisé laag. De boringen gelegen aan de oostkant van het projectgebied vertonen geen tekenen van verstoring, hier ontbreekt bij boring 2 de B-horizont en komt men onmiddellijk op de C-horizont terecht.

Figuur 22. Situering van de controle boringen.

N°2	Diepte (cm) en beschrijving	Foto
1	0-30: A-horizont: donkerbruin homogeen zand 30-200: C-horizont: Natte zandleem, oranje-bruin, met de aanwezigheid van bouw materiaal, grote stukken tot ca. 6cm diameter Vanaf 60cm diepte tot 80cm diepte zijn er roestverschijnselen aanwezig Op 200cm diepte werd de grondwatertafel bereikt.	REK-PAR 13/2/18 2018B127 BOR 1
2	0-40cm: zwarte, humeuze zandige leem 40-150: natte zandleem, beige-bruin, heterogeen op vlak van kleur en textuur Vanaf 60 tot 80cm diepte zijn roestvlekken aanwezig Vanaf 130cm wordt de bodem natter, tot de grondwatertafel op 150cm diepte	REK-PAR 13/2/18 2018B127 BOR 2
3	0-4: A-horizont, zwarte humeuze zandige leem 40-100: B-horizont lichtbruine zandleem, vanaf 60cm diepte roestverschijnselen 80-250: C-horizont, oranje, natte, homogene zandleem 250: grondwatertafel	REK-PAR 13/2/18 2018B127 BOR 3

4	0-40: Donkerbruine zandleem, baksteenpuin aanwezig 40-80: Grindlaag 80- 250: C-horizont, oranje-bruine zandleem Tussen 70 en 100cm roestverschijnselen	

4 Besluit

4.1 Beantwoorden onderzoeksvragen

- **Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?**

Aan de hand van de geraadpleegde cartografische bronnen kan worden gesteld dat het projectgebied gelegen is binnen een rurale omgeving, waarbij de enige vastgestelde bebouwing voornamelijk een verspreide hoevebouw is. Dit wordt voor het eerst duidelijk zichtbaar op de kaart van Ferraris, waarbij verschillende hoeves rondom het projectgebied gelegen zijn. Vanaf de Atlas der Buurtwegen is een hoeve met losse bestandsdelen aanwezig binnen de contouren van het projectgebied. Dit blijft het geval tot in de 21ste eeuw. Bij de Inventaris Onroerend Erfgoed⁹ wordt de vroegste bewoning in Rekkem ca. 4km ten noorden van het projectgebied geplaatst, aan de Sint-Niklaaskerk. Vanaf de IJzertijd-Romeinse zou de bewoningskern zich verplaatsen naar de omgeving van het gehucht Dronkaert. Deze historische schets stemt overeen met de gekende CAI-waarden, maar sluit echter niet uit dat zich geen bewoningsporen uit deze periode voordoen in de omgeving van het projectgebied. De CAI-meldingen in de omgeving beslaan enkel sites met walgracht en molens uit de late middeleeuwen. De bodemtypekaart suggereert voor een deel van het projectgebied een ernstig verstoorde tot zelfs kunstmatige bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied. De overige zone bevat een bodemtype dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van een colluviaal dek. Uit de controle boringen blijkt dat de verstoorde zone wel degelijk groter is dan op de bodemtypekaart aangegeven staat, de oostelijke zone had een intacte bodemopbouw, hierbij werd echter geen colluviaal dek waargenomen.

Alle voorgaande informatie in overweging genomen kan gesteld worden dat er een lage verwachting is voor het aantreffen van archeologische sporen binnen de contouren van het onderzoeksgebied, gezien de voormalige aanwezigheid van een hoeve op het projectgebied kan men archeologische sporen verwachten die hieraan gerelateerd zijn. Desalniettemin is er een zeer hoge tot bijna zeker verwachting van een verstoring van het bodemarchief ter plaatse.

- **Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend op of in de omgeving van het onderzoeksgebied?**

---

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121792>

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied zijn geen sites gekend. Ook in de directe omgeving bevinden zich geen archeologische sporen. De dichtste CAI-meldingen bevinden zich op ca. 800m à 1km. Het betreft hier een vijftal cartografische indicatoren, onder andere twee molens en drie meldingen van een site met walgracht.

- **Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?**

Voor zover het bureauonderzoek dit heeft kunnen vaststellen lijkt het onderzoek vanaf de postmiddeleeuwen steeds akkerland te zijn geweest, met uitzondering van de hoeve. Dit landgebruik blijft behouden tot in 2009. In het huidige landgebruik is het projectgebied braakliggend. Op de kaart van Ferraris is wel te zien hoe het projectgebied door een weg doorkruist wordt, dit kan men echter verklaren door een foute situering van het projectgebied op de Ferrariskaart, op andere cartografische bronnen is dit namelijk niet het geval en blijft het landgebruik grotendeels gelijk.

- **Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?**

Het projectgebied is gelegen in het gehucht Paradijs, binnen dit gehucht komt voornamelijk een verspreide hoevebouw voor waarbij men twee types kan onderscheiden: de gesloten hoeve en de hoeve met losse bestanddelen. Binnen de contouren van het projectgebied is vanaf de Atlas der Buurtwegen een hoeve zichtbaar in de noordwestelijke hoek. Op basis van de cartografische bronnen kan men afleiden dat het om een hoeve ging bestaande uit losse bestandsdelen. Op basis van de daaropvolgende historische kaarten en luchtfoto's kan men stellen dat er een continue bewoningsfase aanwezig was binnen de contouren van het projectgebied en tevens op dezelfde locatie. Voor de omgeving van het projectgebied is dit tevens een gekend fenomeen, de meeste hoeves werden echter in de loop der jaren stevig aangepast en verbouwd.

- **Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?**

Betreffende de hoeve zichtbaar vanaf de Atlas der Buurtwegen kan men stellen dat deze niet meer aanwezig zal zijn. De hoeve met bijhorende verhardingen is namelijk recentelijk afgebroken. De boringen maken duidelijk dat de bodem waar deze hoeve gestaan heeft duidelijk geroerd is en het archeologisch bodemarchief hier danig verstoord is. Daar het projectgebied verkaveld wordt, moet men het volledig projectgebied als potentieel verstoord beschouwen. De geplande werken hebben dus in de oostelijke helft de potentie om het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed integraal te vernietigen.

4.2 Besluit gespecialiseerd publiek

Op basis van het bestudeerde bronnenmateriaal kan niet worden aangetoond dat er zich geen archeologische resten bevinden in het onderzoeksgebied. De historische en cartografische bronnen tonen aan dat de kans op voorkomen van sites met een hoog kennisvermeerderingspotentieel binnen het projectgebied zeer laag is. Daarenboven blijkt uit de bestaande toestand dat de bodem op de helft van het projectgebied reeds verstoord is door de afbraak van de hoeve. Een verstoring van het bodemarchief heeft een zeer nefast gevolg op het potentieel op kenniswinst voor dit projectgebied.

Afgaand op bovenstaande archeologische waardering lijkt de potentiële kenniswinst te laag te zijn. Deze waardering stoelt voornamelijk op de verstoring van de bodem enerzijds en anderzijds op het feit dat deze verstoring teweeg wordt gebracht door de afbraak van een hoeve die reeds midden de 18^e eeuw aanwezig was. Dit maakt dat men voor de postmiddeleeuwen een minimale verwachting heeft voor dit projectgebied, gezien de enige postmiddeleeuwse bebouwing gesloopt is. De verschillende verbouwingsfases aan de hoeve maken dat ook voor de periodes voorafgaand aan de late middeleeuwen er een lage archeologische verwachting geldt door potentiële verstoring. Op de cartografische bronnen is vanaf de late middeleeuwen een verspreide hoevebouw zichtbaar, hieruit blijkt dat veel van deze locaties tot op heden een hoeve bevatten, waardoor het weinig waarschijnlijk lijkt dat op het niet-verstoorde deel van het projectgebied nieuwe bebouwing wordt aangetroffen bij een potentieel archeologisch onderzoek. Desalniettemin kan men de archeologische potentie van een site niet uitsluiten op basis van de beperkte beschikbare informatie.

Indien men een grondige afweging maakt van alle door de Code van Goede Praktijk voorgestelde onderzoeksmethodes dan kan men concluderen dat geen methode geschikt is om het projectgebied te onderzoeken. Het projectgebied waar de hoeve gelegen was, bevat funderingen. Het onderzoek naar deze funderingen zorgt echter niet voor een kenniswinst, daarenboven blijkt uit de boringen dat de overige delen van deze zone grondig verstoord zijn met baksteenpuin. Hierdoor is er enkel een potentieel op kenniswinst aanwezig voor de niet-verstoorde zone. Een proefsleuvenonderzoek lijkt het meeste gepast, dit houdt echter in dat 12,5% onderzocht dient te worden, gezien dit neerkomt op slechts 250m² kan men kosten-baten gewijs deze methode niet verantwoorden. De beperkte oppervlakte laat niet toe om degelijke uitspraken te doen en het voortvloeiende kennispotentieel zou te beperkt zijn om de grote kost van dergelijk onderzoek te verantwoorden. Dit leidt ADEDE-bvba ertoe

te concluderen dat verder onderzoek niet noodzakelijk is en de kosten niet in verhouding zouden zijn met het uit het onderzoek voortvloeiende kennisvermeerderingspotentieel.

4.3 Besluit breed publiek

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag voor het projectgebied gelegen langsheen de Paradijsstraat te Rekkem heeft ADEDE-bvba in opdracht van de bouwheer een archeologienota opgesteld. Het projectgebied zal onderverdeeld worden in 5 loten van ca. 875m². Gezien de exacte dieptes van de bodemingrepen nog niet gekend zijn, mag men uitgaan van een maximale en integrale verstoring van het bodemarchief.

Op basis van de historische, cartografische, landschappelijke en geologische gegevens werd het projectgebied onderzocht naar potentieel op aanwezig cultuurhistorisch erfgoed. De geraadpleegde bronnen toonden aan dat het potentieel op kennisvermeerdering zeer laag is. Na het maken van een kosten-baten analyse en teruggekoppeld aan de geplande ingrepen acht ADEDE-bvba verder (voor)onderzoek met ingreep in de bodem niet nodig, omdat de kosten niet in verhouding zouden zijn met de uit het onderzoek voortvloeiende kennisvermeerdering.

5 Bibliografie

Bogemans F., 2005. *Legende overzichtskaart Quartairgeologie van Vlaanderen*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel in opdracht van de Vlaamse Overheid Dienst Leefmilieu, Natuur en Energie.

Bogemans F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart Kaartblad 20 Kortrijk*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel in opdracht van Vlaamse Overheid Dienst Leefmilieu, Natuur en Energie

Goosens M., 2012. *Studie van de diversiteit van glauconiethoudende gesilicificeerde zandsteen uit het Onder- en Midden-Eoceen in de regio Fobecq-Gent*, Gent: Universiteit van Gent.

Vandeputte O., 2007. *Gids voor Vlaanderen. Toeristische en culturele gids voor alle steden en dorpen in Vlaanderen*, Tielt: Lannoo Uitgeverij

Online bronnen:

- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Menen>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Rekkem>
- <https://dov.vlaanderen.be>
- <https://sites.google.com/site/terramobilekortrijk/stad-en-streekverhalen/de-formatie-van-kortrijk>
- <https://cai.onroenderfgoed.be>
- <http://www.geopunt.be>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://maps.nls.uk/ww1/trenches>
- <http://maps.nls.uk/ww2/trenches>
- <https://bib.kuleuven.be/ub/nieuws/2015/kaart-van-jean-villaret-1745-1748-digitaal-beschikbaar-via-limo>
- http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpPopp_nl.html
- http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

6 Lijst van plannen

Plan nr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Projectgebied op topografische kaart.	1/5000	digitaal	12/02/2018
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2016.	1/1000	digitaal	12/02/2018
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1/1000	digitaal	12/02/2018
0004	Inplantingsplan bestaande situatie projectgebied.	1/1000	digitaal	12/02/2018
0005	Inplantingsplan geplande situatie projectgebied.	1/1000	digitaal	12/02/2018
0006	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m.	1/100.000	digitaal	12/02/2018
0007	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m (Detail).	1/1500	digitaal	12/02/2018
0008	Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0009	Projectgebied op de quartair geologische kaart.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0010	Projectgebied op de bodemtypekaart.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0011	Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, opname 2016.	1/200	digitaal	12/02/2018
0012	Projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0013	Projectgebied op de landgebruikskaart (bodemgebruiksbestand), opname 2001.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0014	Projectgebied op het gewestplan.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0015	Projectgebied op kaart van Fricx.	1/15000	analoog	12/02/2018
0016	Projectgebied op kaart van Villaret.	1/5000	analoog	12/02/2018
0017	Projectgebied op kaart van Ferraris.	1/5000	analoog	12/02/2018
0018	Projectgebied op Atlas der Buurtwegen	1/2000	analoog	12/02/2018
0019	Projectgebied op topografische kaart van Vandermaelen.	1/2000	analoog	12/02/2018
0020	Projectgebied op kaart van Popp.	1/2000	analoog	12/02/2018
0021	Projectgebied op luchtfoto uit 1971.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0022	Projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990.	1/2000	digitaal	12/02/2018
0023	CAI-locaties ten opzichte van het projectgebied.	1/15000	digitaal	12/02/2018

7 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	- 16 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	- 17 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	- 18 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	- 19 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	- 20 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	- 21 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 22 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	- 23 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	- 24 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op de overstromingsgevoeligheidskaart.	- 25 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	- 26 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.	- 29 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de kaart van Villaret.	- 30 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	- 31 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	- 32 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	- 33 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	- 34 -
Figuur 18. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1971.	- 35 -
Figuur 19. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 1979-1990.	- 36 -
Figuur 20. Situering van het projectgebied op luchtfoto uit 2009.	- 37 -
Figuur 21. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 39 -
Figuur 22. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	- 40 -